GOSPODARSTVO

LETO XVI. ŠTEV. 427 | CENA LIR 30 | POŠT. PLAČ. V GOT. | PETEK, 19. OKTOBRA 1962 | SPED. IN ABB. POSTALE GR. II | TRST, UL. GEPPA 9 . TEL 38-933

V Benetkah da, v Trstu ne?

Iz Muenchena poročajo, da je občinski svet izdelal načrt za bodoči razvoj mesta, hkrati pa tudi načrt za boljšo povezavo glavnega mesta Bavarske z morjem. Po tem načrtu naj bi Bavarska našla izhod na morje v Benetkah, to je 500 kilometrov daleč. Pristanišče za Muenchen naj bi bilo v Mestrah, to je na celini pred Benetkami. Italijanske oblasti so že odredile vse potrebno za izgraditev pristanišča v Mestrah, in sicer ne glede na to, ali bo Muenchen to pristanišče uporabljal. Vsekakor ne bo novo pristanišče prevzelo promet iz Srednje Evrope, pa tudi s severnejših predelov. V Muenchenu računajo, da bi tako za dovoz raznega kolonialnega blaga prihranili velik ovinek od Sueškega prekopa čez Gibraltar, od koder bi lahko dosegli zahodnonemška pristanišča. Prevažali bi v prvi vrsti živila, tako sadje, zelenjavo in razne vrste olja. Čez Benetke naj bi to blago doseglo Muenchen, ki je danes eno izmed najvažnejših središč za razdelitev živil iz tujine vsem ostalim trgom v Zahodni Nemčiji.

Zanimivo je še bolj dodatno poročilo k tej vesti. To namreč pravi, da so velika nemška podjetja pripravljena najeti v Mestrah velike površine, da bi tam uredile večji pristan in ustrezne prostore za blago, ki bi bilo namenjeno v Muenchen. Na tem zemljišču, ki bi pripadalo mestu Muenchenu, naj bi postavili velika skladišča za razne vrste blaga.

Tržačane bodo ti načrti seveda presenetili; saj je doslej Muenchen bolj gravitiral na Trst kakor na Benetke vsaj, kolikor zadeva blagovni promet. Poleg tega se je v zadnjih letih tranzit iz Južne Nemčije proti Trstu in v obratni smeri precej dvignil. Ta ugodni razvoj bi se potem prav gotovo povsem prekinil. Naj še dodamo, da so znani načrti Benečanov, da bi iz Benetk zgradili skozi Alpe najhitrejšo železniško zvezo z Muenchenom. (Ta načrt smo svoj čas objavili tudi v našem listu).

Dogovarjanje med Benetkami in Muenchenom je toliko bolj značilno, ker gre za odstop celega dela novega pristanišča v Mestrah Muenchenu. Čudno je namreč, da za uresničenje tega načrta ne navajajo na italijanski strani nikakršnih ovir, ne tehničnih ne mednarodnopravnih, medtem ko ni bilo dosleh mogoče izvesti v tržaškem pristanišču nobene podobne zamisli, ki bi šla za tem, da bi katerikoli zaledni državi prepustili vsaj manjši del tržaškega prostora na uporabo. Avstrija na primer je že pogosto izrazila takšno željo in Jugoslovani so si celo v mirovni pogodbi zagotovili takšno pravico, a je niso izkoristili prav gotovo tudi zato ne, ker so njej nasprotovali z italijanske strani veliko.

V Benetkah pojde očitno vse to bolj gladko.

Še vedno na osmem mestu

Osrednji statistični urad je objavil podatke o razvoju prometa v italijanskih pristaniščih v prvem polletju. Ti so toliko bolj zanimivi, ker ob njih lahko primerjamo razvoj tržaškega pristanišča. Kakor smo že ob drugih priložnostih ugotovili, promet tudi v našem pristanišču letos sicer nekoliko napreduje, toda ta napredek je mnogo bolj skromen kakor napredek v drugih velikih italijanskih pristaniščih. Kakor bomo videli, je Trst po svojem prometu še vedno na osmem mestu med ostalimi pristanišči.

Promet po morju se je v vseh italijanskih pristaniščih v prvem polletju 1962 povečal za 13,9 odsto, kar pomeni, da je bilo za toliko odstotkov več blaga vkrcanega oziroma izkrcanega kakor v prvem polletju leta 1961. (Potniški promet je v vseh pristaniščih ostal približno na isti ravni, oziroma je nazadoval za 0,5 odsto v primeri z lanskim letom).

V vseh pristaniščih so v prvem polletju letošnjega leta natovorili oziroma raztovorili 43,6 milijona ton blaga, lani v istem razdobju 39,1 milijona ton. Delež na prometu se je razdelil na posamezne luke takole: na Genovo 24,7 odsto, Neapelj 9,3 odsto, Benetke 8,8 odsto, Augusto 8,0 odsto, Ravenno 5,9 odsto, Savono 5,8 odsto, Livorno 5,2 odsto in Trst 4,8 odsto. Po svojem deležu na prometu v vseh italijanskih lukah je torej Trst na osmem mestu. Blagovni promet se je v prvem polletju 1962 povečal za 4,5 milijona ton. Tega poviška je bila v največji meri deležna Genova (49,6 odsto), nato Augusta (12,4 odsto), Piombino (10,8 odst.), Savona (9,8 odsto), Ravenna (4,3 odsto) in Benetke (3,5 odsto).

Glede razvoja prometa v tržaškem pristanišču lahko omenimo, da je v prvem polletju napredoval za 2,5 odsto, in sicer se je dvignil od 2,542.328 v lanskem letu na 2,606.970 ton v letošnjem.

Po podatkih za prvih osem mesecev tega leta je blagovni promet skozi Trst znašal 3,531.725 ton, kar pomeni, da je v primerjavi z lanskim napredoval za 184.975 ton, to je 5,5 odsto.

Če primerjamo ta napredek z razvojem v Genovi v prvih osmih mesecih šele vidimo, kako malo smo v resnici napredovali. V prvih osmih mesecih se je blagovni promet skozi genovsko pristanišče namreč dvignil kar za 25,6 odsto, in sicer za 3 milijone 688.000 ton v primerjavi s prometom v ustreznem razdobju lanskega leta.

Nemška vlada toži Gospodarsko skupnost

Nemški industrijci zahtevajo vino tudi iz drugih držav

Uvozniki vina za žganje konjaka iz Francije in drugih držav pa tudi sami industrijci, ki pridobivajo konjak iz uvoženega vina, so tako pritisnili na zahodnonemško vlado, da je morala vložiti tožbo pri Evropskem sodišču zaradi ovir, ki so nastale v zvezi z izvajanjem določb Evropskega skupnega trga pri uvozu tega vina iz držav, ki niso včlanjene v Evropski gospodarski skupnosti. Tožba je naperjena proti gospodarski politiki komisije pri Evropski gospodarski skupnosti. Zahodnonemški trg vedno bolj poplavljajo konjak iz Francije in podobne pijače iz Italije, medtem ko se v zadnjem času čedalje bolj pojavljajo ovire pri izdelavi domačega nemškega konjaka iz uvoženega vina. Zaradi znižanja carin na uvoz alkoholnih pijač iz držav članic Evropske gospodarske skupnosti, v prvi vrsti iz Francije in Italije, se je vnela ostra konkurenčna borba med uvoženimi alkoholnimi pijačami in domačimi.

Zahodnonemška vlada se pritožuje, da so Francozi prekinili izvoz vina iz pokrajine Charente, na drugi strani pa tudi proti ravnanju komisije pri EGS, *ki je odbila zahtevo po zvišanju carinskega kontingenta za uvoz vina iz držav izven Evropske gospodarske skupnosti,* in sicer od 100.000 na 500.000 hektolitrov. Z uvozom vina za žganje (za pridobivanje močnejših alkoholnih pijač) bi si nemški industrijci radi zagotovili potrebno surovino toliko bolj, ker so Francozi pričeli močno ovirati izvoz vina za žganje v Zahodno Nemčijo in rajši izvažajo konjak. Nemci se pritožujejo, da izvajanje določb Evropske gospodarske skupnosti škoduje v prvi vrsti njihovim koristim, medtem ko so ostale države EGS pri tem prav malo prizadete.

Potrošnja konjaka se je v zadnjih letih v Zahodni Nemčiji zelo dvignila hkrati z dvignjem življenjske ravni. Konjunktura za izvoz francoskega konjaka na zahodnonemški trg se je temu ustrezno zboljšala; pa tudi v druge države so Francozi lahko povečali izvoz. Zato je francoska vlada dovolila, da se v pokrajini Charente lahko poveča površina zasajena s trto za 10.000 hektarov, toda hkrati je odredila, da se sme vino, pridobljeno na tej novi površini prodati samo kupcem iz te pokrajine, pa tudi starejše vino, ki je še v skladiščih, se sme tujim kupcem izven pokrajine prodati največ do 10 odst. Spričo takšnega ravnanja Francozov ugotavljajo nemški industrijci, *da znaša carina na uvoz vina iz katerekoli države EGS danes samo 3,20 nemške marke na hektoliter, medtem ko morajo nemški uvozniki plačevati na uvoz vina iz države izven EGS kar 48 mark* in v kratkem se bo carina na uvoz iz teh držav dvignila kar čez 100 nemških mark za hektoliter uvoženega vina. Nemški industrijci izjavljajo, da pač Francozi lahko po svoji volji prodajajo svoje vino kakor tudi druge pridelke, toda koristi nemškega gospodarstva nikakor ne dovoljujejo, da bi si Francozi ustvarjali prave monopole s pomočjo komisije pri EGS, *ki onemogoča, da bi Nemci lahko uvažali vino po ugodnih cenah iz držav izven EGS.* Res je, da uvažajo Nemci okoli 30 odst. svojih potreb po vinu za žganje iz Italije, *toda nikakor se ne morejo sprijazniti s tem, da bi bil njihov uvoz vina omejen na države v okviru EGS.*

Pomaranče samo iz Italije?

To, kar so Francozi dosegli glede izvoza vina na zahodnonemški trg, je uspelo Italijanom glede izvoza pomaranč. Zahodnonemški uvozniki pomaranč so skušali to popraviti ter so zahtevali *znižanje carine na uvoz pomaranč iz držav izven EGS,* toda komisija EGS je njihovo zahtevo odbila. Svojemu sklepu je dodala nasvet, naj Nemci namesto pomaranč rajši uživajo več jabolk in hrušk.

Približno 80 odst. svojih potreb, to je porabe pomaranč, je Zahodna Nemčija do sedaj uvažala iz držav izven EGS, tako v prvi vrsti iz Španije, Izraela in Maroka. Izvoz pomaranč iz Španije je predstavljal 34 odst. vsega izvoza v Zahodno Nemčijo, medtem ko predstavlja izvoz pomaranč iz Izraela 33 in iz Maroka 21 odst. Odločba Evropske gospodarske skupnosti je popolnoma prevrgla dosedanji razvoj uvoza iz omenjenih držav; *kajti carine na uvoz pomaranč iz držav EGS so za polovico nižje kakor carine na uvoz iz držav izven EGS.* Po računu nemških gospodarstvenikov bodo morali potrošniki pomaranč zaradi takšne carinske politike EGS plačevati pomaranče dražje. Pri tem pripominjajo, da izdajo nemške gospodinje za nakup pomaranč 30-40 milijonov mark na leto. Uvoz pomaranč bi se po tem sklepu EGS omejil na Italijo. Zdaj se je razširila vest, da namerava komisija EGS uvesti *carino na banane,* katerih uvoz je bil do sedaj popolnoma prost. To bi nemške potrošnike stalo okoli 50 milijonov nemških mark na leto.

Pristop Anglije šele l. 1964

Na političnem sestanku konservativne stranke v Llandudnu je predsednik vlade Macmillan dosegel velik uspeh glede svoje zunanjetrgovinske politike. Večina konservativcev je namreč potrdila njihovo prizadevanje, da bi se Velika Britanija vključila v Evropsko gospodarsko skupnost. Med konservativci je le malo nasprotnikov te politike.

Pri vsem tem kaže, da bo postopek za pristop še dolg. Tako je «The Financial Times» mnenja, da bo Velika Britanija pristopila k Evropski gospodarski skupnosti šele v začetku leta 1964. Ko pride do sporazuma glede pogojev za pristop, bo vlada pripravila potrebni zakonski osnutek šele prve mesece prihodnjega leta ter ga predložila parlamentu. Pri tem bi parlament o tem dokončno sklepal poleti.

Angleži hočejo politično vodstvo

V zvezi z razpravo o pogojih za pristop Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti na sestanku konservativcev v Llandudnu so zanimive izjave bivšega finančnega ministra Butlerja.

Ko je bila razprava na višku, je Butler pripomnil, da pristop Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti ne bo omajal ne položaja monarhije ne temeljev cerkve ne avtoritete parlamenta, pa tudi ne ustavnih vezi Velike Britanije z Britansko skupnostjo — Commonwealthom. Po njegovem mnenju bi tesno združena Evropa s sodelovanjem Britanije imela *velikanski politični vpliv na svetovnem popriščU.* Ako se Velika Britanija ne pridruži, potem ne bo imela vpliva na Združeno Evropo. Angleška vlada si prizadeva, da bi za Britanijo našla novo vlogo pri vodstvu. Konservativna vlada hoče konstruktivno sodelovati pri ustvarjanju Evrope *in prevzeti vodilno vlogo;* Evropa, Britanska skupnost in Novi svet (Amerika) naj se povežejo. Tako bi se izpolnila misel Winstona Churchilla o treh koncentričnih krogih sile. Zaključil je s trditvijo, da pomeni razvoj Evropskega skupnega trga važen preobrat v razvoju evropske zgodovine.

«Kakor hitro bo izvedljivo»

Ameriški kongres (predstavniški dom-senat) je sprejel zakonski osnutek Kennedyjeve vlade o razširitvi zunanje trgovine (Trade Expansion Act), ki pooblašča vlado, da lahko močno zniža carine na uvoz blaga iz tujine, še posebno iz držav Evropske gospodarske skupnosti. Že ta razlika, da namreč vlada lahko bolj zniža carine za blago iz EGS kakor za blago iz ostalih držav, pomeni očitno diskriminacijo (razločevanje). Toda kongres je šel še dalje in prvotnemu zakonskemu osnutku dodal določbo, s katero je bila odpravljena za Poljsko in Jugoslavijo klavzula o največjih ugodnostih. Carinske olajšave v smislu tega zakona si navadno priznavajo vse države; to pomeni, da se pri sklepanju trgovinskih pogodb s katero koli državo obvežejo, da bodo tej državi dovolile vse carinske ugodnosti, ki bi jih pozneje dovolile kateri koli drugi državi. Za Poljsko in Jugoslavijo torej v njenih odnosih do Amerike ta klavzula ne velja več.

Kongres vendar ne zahteva od predsednika Kennedyja, da izključi Poljsko in Jugoslavijo od teh carinskih ugodnosti takoj, pač pa *«kakor hitro bo to izvedljivo».* Po ameriški ustavi ima predsednik, ki je hkrati predsednik republike in vlade, široko oblast in njemu je zdaj prepuščeno, da odloči, kdaj bo to izvedljivo. Če bi to pooblastilo razlagali širše, bi lahko rekli: «kakor hitro bodo koristi Amerike to dovolile». Te okolnosti bo torej lahko precenila samo vlada, *ki je za bolj prožno politiko nasproti Poljski in Jugoslaviji kakor Kongres.*

Vsekakor je značilno, da sta dva največja ameriška lista «New York Herald Tribune», ki je republikanski, in «New York Times», ki se bolj nagiblje k demokratom (Kennedyju), odločno kritizirala ravnanje Kongresa kot kratkovidno.

Glasnik jugoslovanskega zunanjega ministra Kunc je na tiskovni konferenci protestiral proti takšni diskriminaciji in ugotovil, da je ta že pokvarila dobre odnose med obema državama, ki jih Jugoslavija želi ohraniti.

PROF. ERHARD, MINISTER ZA GOSPODARSTVO V ZAHODNI NEMČIJI: «ZA VLADO JE NAJVAŽNEJŠE, DA OHRANI POLOŽAJ V RAVNOVESJU!».

V ravnovesju je treba ohraniti plače in cene, to je danes geslo ne samo nemških politikov in gospodarstvenikov, temveč tudi drugih po svetu. Nikakor ni dovolj in tudi v interesu delavca ni, ako se plače dvigajo, v istem času pa cene prav za toliko ali celo še bolj poskočijo. Zvišanje plač ima navadno za posledico povišanje proizvodnih stroškov in temu dosledno podražitev proizvodov; to seveda dovede do novega skakanja cen. Ko se cene dvignejo, je treba zopet zvišati plače in tako se pričnemo vrteti v zaprtem krogu, ki dovede do inflacije. Pravilno je angleški finančni minister Maudling te dni naglasil: Zvišanje plač prenese podjetje brez hujših posledic edino, ako se v ustreznem razmerju dvigne tudi storilnost dela.

Tudi Zahod išče zveze z Vzhodom

Nemci ustanovijo trgovinska predstavništva v vzhodnih državah

Francoski listi poročajo, da se Zahodna Nemčija čedalje bolj zanima, kako bi utrdila trgovinske stike z vzhodnimi evropskimi državami, zlasti z Madžarsko, Romunijo, Češkoslovaško in Poljsko. V teh državah namerava Nemčija ustanoviti posebna *gospodarska oziroma trgovinska predstavništva.* Nemško zunanje ministrstvo naj bi se sedaj v Londonu zanimalo, kakšen odmev bi ta korak izzval pri Angležih. Med razgovori, ki jih je imel angleški minister za evropske zadeve Heath v Bonnu in Cadenabbiji s kanclerjem Adenauerjem, ni omenil te zadeve. V nemških političnih krogih pa so prepričani, *da si tudi Angleži prizadevajo, da bi čimbolj razširili svoje gospodarske stike s Srednjo in Jugovzhodno Evropo.* Iz Vzhodne Nemčije poročajo, da se vzhodno nemška vlada boji, da bi je ne drugi prehiteli in skuša čimbolj utrditi gospodarske odnose z Zahodno Nemčijo. Nekaj podobnega naj bi pripravljali tudi v Moskvi. Po zahodnonemških informacijah naj bi tudi Sovjetska zveza iskala stike z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Z druge strani pa trdijo, da bi se Rusi odločili za podoben korak edino, ko bi pristopila Velika Britanija k Evropski gospodarski zvezi.

EGS ne popušča

Pogajanja med predstavniki Velike Britanije (ministrom Heatom) in pomočniki zunanjih ministrov držav Evropske gospodarske skupnosti v Bruslju so pokazala, da Evropska gospodarska skupnost ne popušča pred angleškimi zahtevami. Angleško odposlanstvo je zahtevalo, da bi Evropska gospodarska skupnost ne uporabila zunanje carinske tarife za uvoz izdelkov iz Indije, Pakistana in Cejlona, dokler bi se med skupnostjo in temi državami ne sklenila splošna trgovinska pogodba. Predstavniki EGS so odgovorili, da bi ugoditev tej zahtevi postavila EGS v težji položaj med pogajanji za takšno pogodbo. Predstavnik EGS je izjavil, da so sicer pripravljeni takoj začeti pogajanja za sklenitev splošne trgovinske pogodbe s temi državami.

Topove ali maslo?

IV.

Že prejšnji predsednik Eisenhower je dejal, da trenje in tekmovanje med prizadetimi industrijskimi skupinami, da bi si zagotovile iz ministrstva za narodno obrambo čim več denarja in hkrati tudi čim več vpliva, močno ovirata sodelovanje med vojaškimi krogi in industrijo. Ko je prišel na krmilo sedanji minister McNamara, je kmalu pokazal, da hoče napraviti red ter po možnosti odstraniti to trenje in tekmovanje. Kljub temu je zadnja razprava pred Kongresom, ko se je vnela borba za nabavo letal B-70, pokazala da se strasti v tem pogledu niso pomirile. Vlada je bila mnenja, da nima smisla naročiti letal tega tipa, češ da bodo zastarela, še preden bodo napravljena. Značilno je, da so v krogih visokih letalskih oficirjev zavzeli prav nasprotno stališče in dejansko tudi prodrli. Tako je bilo ustreženo njihovim političnim prijateljem, hkrati pa tudi industriji.

Sodelovanje zasebnih inštitutov pri oboroževanju

Ministrstvo za narodno obrambo ne sodeluje z zasebnimi podjetji samo pri izdelovanju orožja, temveč rado sprejema tudi njihove zamisli in načrte glede narodne obrambe. Tako je nastala vrsta povsem novih ustanov in organizacij z namenom, da pomagajo narodni obrambi. Te ustanove so dobro plačane za svoje usluge ministrstvu za narodno obrambo. Tako na primer financira to ustanovo Rand Corporation of Los Angeles, in sicer v prvi vrsti za razne načrte in ideje na področju letalstva. Druge podobne ustanove, kakor Stanford Research Inštitut prejemajo naročila hkrati od vlade in zasebne industrije. Stanford je začela s tremi nameščenci in dvema sobama leta 1936, danes pa že ima krasno palačo, kjer je nastavljenih 2.000 izvedencev ter zaključi letno za okoli 25 milijonov dolarjev poslov.

Od kod mnenje o neizbežnosti vojne

Osebje teh ustanov in inštitutov ima navadno akademsko izobrazbo; pri nameščanju odloča bolj njihovo znanje kakor trgovinska poslovna praksa. Ti inštituti so odločno vplivali na ustvarjanje ameriške vojaške miselnosti, ne samo kolikor zadeva samo tehniko, temveč tudi na širše zasnove in odločitve glede orožja in tudi glede trenutka, ko bi ga bilo treba uporabiti. Po njihovi zaslugi se je tako močno začelo razvijati mnenje o možnosti jedrske vojne. Oni so tudi vplivali na ameriške izbrance (elito), da se je sprijaznila z mislijo, da do takšne vojne lahko tudi pride. Te ustanove za raziskovanje in ne morda vojaški poveljniki so vplivale na sedanjo vlado, da je odpravila omejitve glede izdatkov za oboroževanje. Poklicni gospodarstveniki so dokazali, da je bila zgrešena Eisenhowerjeva trditev, da ameriški narod prenese lahko samo omejen vojaški proračun. Ti inštituti tudi vplivajo na vlado, naj povisuje izdatke za oboroževanje.

Celo univerze odvisne od ministrstva za narodno obrambo

Tako so prišle ameriške univerze v odvisnost od ministrstva za narodno obrambo; saj prinaša že več kakor tri četrtine njihovih dohodkov prav iz tega ministrstva. So pa tudi univerze, kakor na primer Harvard in Princeton, ki niso hotele žrtvovati svoje neodvisnosti ter so ostale zveste znanosti. Univerza v Princetonu je samo deloma ustregla Pentagonu (ministrstvu za narodno obrambo) s tem, da je dala zgraditi poskusni predor (za letala). Seveda niso vsi državni inštituti finančno tako močni, da bi lahko zavrnili ponudbe ministrstva za narodno obrambo. Nobena podobna ustanova se ni tako naglo razvila kakor «Research and Development,» ki je imelo leta 1950 samo 245 milijonov prometa, medtem ko je letos Kennedyjev glavni svetovalec na znanstvenem področju dr. J. Wiesner izjavil pred kongresnim odborom, da se bo promet te ustanove dvignil na 12.300 milijonov dolarjev. To je več, kakor je ameriška vlada prispevala za raziskovanje v času od ameriške revolucije, do konca druge vojne. Najbolj uspešen način, kako znanstveniki lahko pridejo do denarja za znanstveno raziskovanje, je ta, da utemeljujejo svojo vlogo z vojaškimi potrebami. Zanimivo je, da se v takšnih okoliščinah iz leta v leto veča število študentov, ki se posvetijo raziskovanju; tako se Združene ameriške države vedno bolj približujejo Sovjetski zvezi v tem pogledu.

Znanstvenik za oboroževanje do skrajnosti

Znanstvene revije, kakor «The Bulletin of Atomic Scientists» in «New Scientist», lahko bolj učinkovito opozarjajo na škodljivost in nevarnost splošne tekme v oboroževanju kakor politični tisk. Neki znanstvenik piše, da tisti znanstveniki, ki zagovarjajo neomejeno oboroževanje, kaj radi naletijo na razumevanje v javnosti, medtem ko naletijo na odpor tisti, ki opozarjajo na nevarnosti neomejenega oboroževanja, in to tudi

(Nadaljevanje na 2. strani)

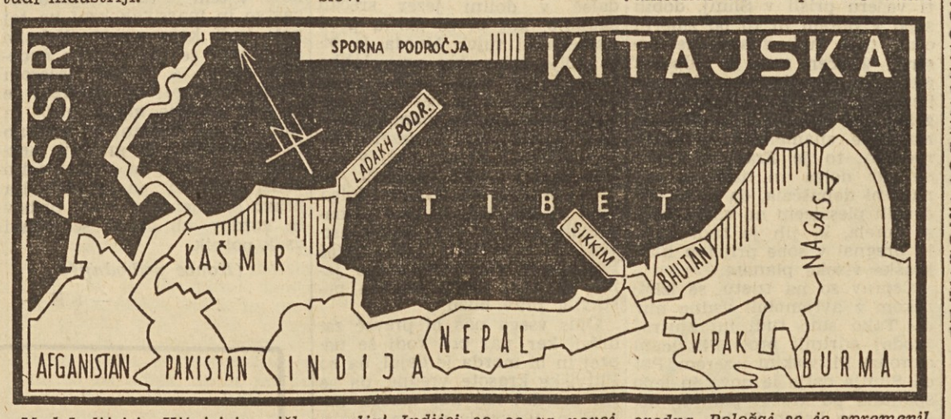

Med Indijci in Kitajci je prišlo do novih prask, ki so menda zahtevale tudi žrtve. Do spopadov na meji je prišlo sicer že večkrat poprej, toda vse kaže, da so sedanji resnejši in da utegnejo imeti hujše posledice, ker so se Indijci odločili, da vržejo Kitajce nazaj povsod tam, kjer so prekoračili staro mejo. To je jasno izjavil sam predsednik Nehru. Kako nevaren je ta spor, vidimo že po tem, da Indijci trdijo, da bi si Kitajci radi prisvojili 46.000 kvadratnih milj indijskega ozemlja! Indijci so se za novejšo akcijo dolgo in temeljito pripravljali. Ob meji so zgradili visoko v gore ceste in v bližini postavili tudi letališča. S končnim obračunom so odlašali da bi se medtem dobro pripravili. Prepričani so, da so tudi Kitajci ranljivi, še posebno zaradi gospodarskih težav. Okoli 1500 let je bilo na meji med obema velikima narodoma mirno, vladalo je tudi prijateljsko ozračje. Dokler si Kitajska ni prisvojila Tibeta, ni bila meja med Indijo in Kitajsko neposredna. Položaj se je spremenil, odkar so Kitajci vdrli v Tibet. Na strani Indijcev je Nepal. Indija pa upa, da bo zase pridobila tudi Pakistan. Prav tako je na indijski strani tudi Sikkim, ki bi si ga radi prisvojili Kitajci. Indijsko kitajski spor je toliko bolj nevaren, ker živijo ob meji močna plemena, kakor Naga, ki se še niso pomirila in se od časa do časa upirajo; na drugi strani zanima spor tudi Sovjetsko zvezo, ki je prav blizu.

Za spravo med Poljaki in Nemci

Rešitvi tako imenovanega nemškega vprašanja je gotovo v veliki meri na poti vprašanje razmejitve med Poljsko in Nemčijo. Poljaki vztrajajo pri zahtevi, da mora ostati meja na Odri in Nisi. Zdi se, da se je tudi ves zahodni svet s tem sprijaznil; to so dali Nemcem razumeti večkrat posebno Angleži, pa tudi Francozi in Američani, ti sicer nekoliko bolj megleno. Le Zahodna Nemčija se s to mejo noče sprijazniti, vendar se tudi med Nemci oglašajo ugledni javni delavci, ki so za to, da bi se Nemci in Poljaki končno zbližali, in to tudi za ceno, da ostane pri sedanji meji na Odri in Nisi.

Hamburški tednik «Die Zeit» je dal priložnost znanim nemškim osebnostim, da se izrečejo v tem pogledu. Nemški zgodovinar Golo Mann, sin slovitega pisatelja Thomasa Manna, je za pomiritev s Poljaki. Po njegovem je nastopil čas, da si oba naroda podasta roke, tudi Poljaki želijo zbližanje z Zahodom. On razume nemške begunce iz zahodnih poljskih dežel, ki bi se radi zopet vrnili domov in ki zahtevajo ponovno priključitev teh krajev k Nemčiji, toda vprašuje se, ali so Nemci, ko so zazladali v Evropi, priznavali takšno pravico Poljakom.

Mannu odgovarja konservativni nemški politik Freiherr zu Guttenberg, ki je tudi član krščansko demokratske unije, Adenauerjeve stranke. On je sicer za to, da se trgovina med Nemčijo in Poljsko čim bolj razvije — že danes doseže vrednost ene milijarde mark na leto. Guttenberg je pa proti temu, da bi Nemci priznali sedanjo poljsko-nemško mejo. Po njegovem mnenju bi to tudi ne prineslo Nemcem nikakršne koristi. Poljaki bi namreč bili še vedno prepričani, da to priznanje ni bilo iskreno. Guttenberg trdi, da je sam Gomulka nekoč dejal: Čeprav bi zahodnonemška republika priznala mejo na Odri in Nisi, bi mi tega ne verjeli: saj bi to bilo neiskreno.

Vatikan na strani Poljske?

Poljska obveščevalna agencija PAP poroča, da je zahodnonemški poslanik pri Sv. stolici Von Scherpenperg protestiral (pri msgr. DellAcqua v drž. tajništvu) zaradi nagovora, ki ga je imel papež na poljske škofe, zbrane v Rimu. Papež naj bi bil govoril o miru in nedotakljivosti meja ter o zahodnih pokrajinah, ki so jih Poljaki zopet pridobili po tolikih stoletjih. Nemci si razlagajo to papeževo izjavo v smislu, da Vatikan priznava Poljakom mejo na Odri in Nisi. Agencija «Italia», ki je blizu krščanskim demokratom, poroča, da se kardinal Višinski ni slučajno sestal z zahodnonemškimi kardinali Fringsom in Doephenerjem ter dunajskim nadškofom Koenigom. Gre za to, da bi našli pot k zbližanju v krščanskem duhu, in sicer v smislu papeževega poziva, naj opustimo vse izrastke nestrpnosti in vse kar je anahronističnega, da bi tako ustvarili ozračje sožitja med nekdanjimi sovražnimi deželami.

Vatikansko državno tajništvo je med drugim sprejemom sporočilo poslaniku Scherpenbergu, da je ostalo gledišče Vatikana glede poljsko-nemške meje neizpremenjeno in da morajo biti papeževi razgovori z udeleženci cerkvenega zbora tajni.

MNENJE AMERIŠKEGA SLOVENCA

Dr. inž. J. Grampovčan poroča v newyorškem listu Glas Naroda, da si je na potovanju po Evropi ogledal tudi krematorij v Dachauu pri Muenchenu. Prišel je v stik z Nemci in toliko laže iz njih izvabil, kaj v resnici mislijo o bodočnosti, ker se je delal nemškega Amerikanca. «Maščevanje, revanša, to je vsem na ustih», piše dr. Grampovčan.

Predsednik Segni v Trstu

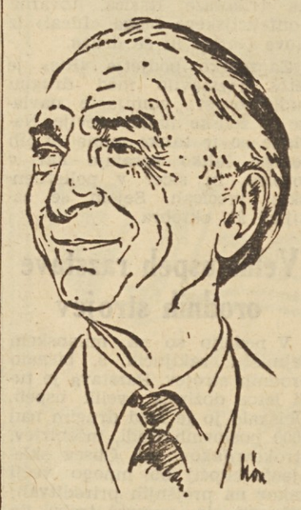

V soboto je prispel v Trst predsednik republike Antonio Segni v spremstvu svoje soproge Laure in notranjega ministra Tavianija, da bi v nedeljo prisostvoval proslavi 110-letnice ustanovitve Zbora javne varnosti (policije). V nedeljo je v palači generalnega vladnega komisariata sprejel predstavnike tukajšnjih oblasti, med njimi tudi župane slovenskih občin. Nato se je odpeljal na hipodrom na Montebellu, kjer je bila svečanost v počastitev 110-letnice obstoja policijskega zbora. Člani tega so nastopili v najrazličnejših formacijah ter pred veliko množico Tržačanov pokazali svojo izvežbanost v vsakem pogledu. Po tej svečanosti se je predsednik podal na tržaško županstvo. Tu mu je tržaški župan dr. Franzil izročil listino, s katero ga je imenoval za častnega meščana Trsta. Popoldne je predsednik Segni obiskal šolo Zbora javne varnosti ter prisostvoval otvoritvi 120 novih stanovanj, ki so bila dograjena za istrske begunce v Čarboli. Med svečanostjo na hipodromu je predsednik pripel na zastavo Zbora javne varnosti srebrno kolajno za civilne usluge — lani je zbor rešil 426 življenj — vdovi podčastnika policijskega zbora, ki je pri izvrševanju svoje dolžnosti zgubil življenje, E. Suriani pa je izročil zlato kolajno. Predsednik se je vrnil v Rim čez Codroipo, kjer je stopil na letalo. Iz Rima se je zahvalil županu, generalnemu vladnemu komisarju dr. Mazzi in rektorju tržaške univerze prof. Origonu za lep sprejem, ki ga je bil deležen v Trstu.

mnenje naše

Ženske na pohodu

Rek nekega velikega evropskega naroda daje karieristom na življenjsko pot svojevrstno navodilo, ki se glasi nekako takole: Ne bodi «poboljševalec», ne kritiziraj in ne dajaj nasvetov za zboljšanje. Bolje, da se sam vržeš v vrtinec in plaval za drugimi. Nasveti so torej nesimpatični in vas bodo ovirali na poti k uspehu. Seveda postane zadeva zate še bolj nevarna, ako bi s svojo kritiko ali s svojim nasvetom prizadel močnejši spol, ki mu zgrešeno pravimo šibkejši.

Politični voditelj ali celo volilni kandidat, ki bi danes zapisal na svoj prapor: «Ženske nazaj h kuhanici!» ali krepkeje: «Babnice naj ostanejo tajši doma», bi gotovo pogorel na volišču. Čim hitreje se sprijazniš z novim kurzom v zasebnem in javnem življenju, toliko bolje zate. Ne morda samo to, da ženska uveljavlja svojo moč po pritisku na moža — javnega delavca — ne sprašujte me, kako to znajo ženske izvesti, sicer bi morali uporabiti po razlagi znani «Honnc soit qui mal y pense» — kot se je to dogajalo doslej; ženski vpliv na javno življenje je danes mnogo bolj neposreden. Ženske so danes — gotovo zaradi dveh svetovnih vojn, ki sta si sledili v tako kratkem presledku — med volivci v večini! V politiki, v javnem življenju odločajo torej pravzaprav one. Ne čudite se torej, če zdaj najdete več njihovih imen tudi na konservativni slovenski listi, med njimi tudi ime prešerne radijske igralke, ali da je rimska vlada predložila parlamentu zakonski osnutek ,ki prepoveduje odslovitev iz službe žensk, ker so se poročile.

Ženske so torej znale uveljaviti svojo moč, že davno so za nami politične borbe angleških sufragetk. Ali morajo zato moški vreči puško v koruzo? Bodimo si iskreni, žensk nikakor ne zavidajmo za njihov pohod v javno življenje. Politično delo je težko in vrh tega nehvaležno, včasih ne pozna ne ure ne časa za kosilo ali večerjo. Prav gotovo se včasih tudi najbolj vneti politični borki stoži po mirnem družinskem življenju v varnem objemu moža in v krogu naivnih otrok; gotovo je večkrat vsaj v svojih mislih stopila z govorniške tribune za mirno družinsko ognjišče. Morda niti ni daleč čas, ko bodo ženske same pričele porivati moške naprej v politiki. Treba je samo, da poprej same poizkusijo slast in grenkobo političnega udejstvovanja. Človeka bolj mika neznano, a ko ga okusi, mu pogosto apetit popusti.

Še druga tolažba za moške, ki jim je konkurenca žensk v politiki neljuba. Statistika je na naši strani in statistika je danes v modi! Vsekakor močan naš zaveznik torej. Že zadnjič sem vam povedal, da se po zadnji svetovni vojni rodi več fantičev kakor dekletc. Celo v Franciji, ki je bila pred vojno znana kot neplodovita dežela, na primer se je lani rodilo 17.000 fantkov več kakor dekletc. Narava je torej že pričela izravnavati neravnovesje, in to v korist moških, pa tudi na srečo deklet. Fanta si bodo laže našle.

Ko jih bo manj, jih bomo bolj pogrešali. Brez njih bi bila danes politična borba že pusta, kakor bi bili uradi brez njihovega nasmeha bolj štiroglati in manj človeški.

—lb—

PO SVETU

OB VESOLJNEM CERKVENEM ZBORU. Papež Janez XXIII je 11. oktobra svečano začel vesoljni cerkveni zbor s posebnim nagovorom v latinščini. V njem je naglasil vedno živo veljavnost Kristusovega nauka tudi po 2000 letih. Pripomnil pa je, da božja previdnost vodi svet v nov red človeških odnosov. Cerkveni zbor se je sestal v okoliščinah, ko so marsikatere težave, ki so obstajale za širjenje krščanskega nauka v preteklosti, bile odstranjene. Mnogi vladarji so v preteklosti sicer na zunaj hoteli zaščititi koristi cerkve, v resnici pa so iskali lastne politične koristi. Zato se papež ne strinja s tistimi, ki gledajo črno v bodočnost. Papež je obžaloval, da zaradi posebnih okoliščin mnogi cerkveni pastirji ne morejo prisostvovati zboru. Obžaloval je tudi, da je še vedno večina ljudi ostala izven katoliške cerkve ter naglasil, da z zaupanjem gleda v bodočnost in razvoj človeške družbe. Izrazil je željo, da bi človeštvo ohranilo mir in obsodil nasilje kot sredstvo vladanja. Zbor naj prouči, katere reforme so potrebne, da se cerkev bolj prilagodi današnjim razmeram. Njegovo delo naj uspe, da se bo izpolnilo, kar sodobni duh pričakuje od njega. Cerkvenemu zboru prisostvuje okoli 2200 kardinalov in škofov iz vsega sveta.

ZOPET ATENTAT NA JUŽNEM TIROLSKEM. Neznanci so pretekli četrtek na Južnem Tirolskem zopet izvršili atentat na javne naprave. Razstrelili so opornik za električno napeljavo v neposredni okolici Bocna. Prizivno sodišče v Rimu je nekoliko znižalo kazni, na katere so bili obsojeni nemški in avstrijski študenti, ki so hoteli izvršiti več atentatov in jih deloma tudi izvršili po nekaterih italijanskih mestih. Prizivno sodišče je obsojencem znižalo kazen približno za pol leta. V prvi inštanci so bili trije Nemci in en Avstrijec obsojeni vsak na tri leta in pol zapora, trije drugi Avstrijci pa na 4 leta in 8 mesecev. Obsojenci so izjavili, da so s svojim početjem hoteli opozoriti svet na južnotirolsko vprašanje. Nekateri zanagajo ta atentat tako, da hočejo napadalci z njim preprečiti razgovore med zunanjima ministroma Piccionijem in Kreiskim, ki se v kratkem sestaneta v Salzburgu.

GOMULKA V VZH. NEMČIJI. Gomulka, generalni tajnik poljske delavske stranke potuje v spremstvu ministrskega predsednika Cyrankiewicza po Vzh. Nemčiji. Ogledal si je več tovarn in važnih gospodarskih središč. Z vzhodnonemškimi državniki so si predstavniki Poljske edini v tem, da bi bilo treba izvršiti načrt Rapackega o mirni politični koeksistenci in ustanoviti brezatomski pas v Srednji Evropi. Cyrankiewicz je izjavil, da je zato, da se nemško vprašanje reši sporazumno z Zohodnonemško republiko in z zahodnimi silami, toda ako do tega ne pride, bo Poljska podpisala ločeno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo. Sedanja meja na Odri in Nisi ostane.

POGAJANJA MED AMERIKO IN ZSSR SE NADALJUJEJO. Že več časa sta Amerika in Sovjetska zveza v diplomatskih stikih glede rešitve berlinskega vprašanja. Te stike je vzdrževal sovjetski poslanik v Washingtonu, oziroma ameriški v Moskvi. Hruščev je te dni sprejel ameriškega poslanika, medtem ko je bil za četrtek napovedan sestanek med sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom in Kennedyjem. Rusi želijo, da bi se berlinsko vprašanje rešilo čimprej, medtem ko se Američani prizadevajo, da bi zvedeli natančno za sovjetske pogoje.

ALBANCI ZAHTEVAJO GLAVO HRUŠČEVA. Albanski listi so pričeli zopet ostro napadati Sovjetsko zvezo. Zdaj celo pozivajo sovjetske komuniste, naj strmoglavijo Hruščeva. Glasilo komunistične albanske stranke ZERI i populit očita Hruščevu, da je revizionist in da ruši enotnost komunističnega gibanja s svojimi napadi *proti albanskim komunistom in drugim marksistično-leninističnim revolucionarnim strankam.* Očitno misli albanski list pri tem *na kitajsko komunistično stranko.* V zahodnih političnih krogih domnevajo, da so Albanci prešli v «ofenzivo» po naročilu Kitajcev.

BOJ ZA OBLAST V JEMENU. Dosedanji vladar v Jemenu Mohamed al-Badr se je oglasil s posebno brzojavko, ki jo je poslal jordanskemu kralju Huseinu. V njej pravi, da so se oficirji sicer uprli proti njegovi vladavini in da jih je pri tem podprl predsednik Združene arabske republike Gamal Abdel Naser, toda on še vedno nadaljuje boj proti upornikom. Nova revolucionarna vlada, ki jo vodi general Salal pravi v svojih poročilih, da je v glavnem zadušila upor pristašev bivšega državnega poglavarja. Sedanjo vlado je že priznal Irak, ministrski predsednik general Kasem je čestital revolucionarjem, ki so zrušili imperializem. Upornike proti revolucionarjem vodi emir Hasan, ki se poteguje za prestol; svoje ljudi je zbral ob severni meji Jemena. Naser je odposlal v Sano, glavno mesto Jemena, posebnega odposlanca Anwara Sadata, ki je po svojem povratku v Kairo izjavil listu «Al-Gunhurja», da podpira Združena arabska republika jemenitsko vojsko in jemenitski narod. Ta se je zdaj osvobodil. Vprašanje združitve z Arabsko republiko ni še na dnevnem redu. Upornikom proti revolucionarni vladi pomaga tudi Saudova Arabija.

MEDNARODNA TRGOVINA

«Sodobna elektronika» za varnost prometa

Kakor smo napovedali v zadnjem poročilu našega dopisnika, so v soboto svečano odprli IX. mednarodni sejem «Sodobne elektronike» na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Sejem je odprl predsednik mestnega sveta Ljubljane inž. Tepina v prisotnosti predsednika izvršnega sveta LRS Viktorja Avblja, sekretarja za promet in člana zveznega izvršnega sveta Marina Cetiniča, člana IS LRS Janka Smoleta in J. Tramška, sekretarja za trgovino in turizem LRS in predsednika gospodarske zbornice LRS inž. K. Budihne ter drugih osebnosti.

Sejem Sodobne elektronike si čedalje bolj utira pot tudi v zunanji svet, kar dokazuje lepo število tujih razstavljavcev, ki so letos prišli iz 16 držav; razstavlja 31 domačih in 99 inozemskih razstavljavcev. Letos so na sejmu prvič zastopane Združene ameriške države.

Letošnji sejem ima močan poudarek na avtomatizaciji varnostnih in signalnih naprav v jugoslovanskem prometu. Zato razstavljajo jugoslovanska podjetja v prvi vrsti naprave za varnost prometa po železnicah, cestah in v zraku. Američani hočejo z raznimi grafikoni prikazati razvoj varnostnih naprav v prometu oziroma vozil. Prikazani so razni modeli in makete vseh vrst vozil, prav tako tudi «Telstara» in model Glennove astronavtske kabine. Ostale države prikazujejo razne elektronske naprave, ki služijo večji varnosti v prometu. Na tem sejmu je bilo tudi prvo srečanje jugoslovanskih prometnih strokovnjakov, ki so nastopili kar s 33 referati. Na tovorni postaji Ljubljana-Moste so si ogledali nov način vskladiščenja v vagone z viličarji in paletami.

«Moda po svetu» v Beogradu

V Beogradu so pretekli petek slovesno odprli III. mednarodni sejem «Moda v svetu» in posebno razstavo «Sejem dete». Letošnje prireditve se je udeležilo 279 jugoslovanskih in 77 tujih razstavljavcev. Poleg tega so številne modne hiše organizirale vrsto modnih večerov. Sejem je odprl glavni ravnatelj sejma Jaša Rajter. Posebne razstave «Sejem dete» se je udeležilo 75 industrijskih proizvajalcev izdelkov za otroke in 43 raznih organizacij in šol. V okviru te prireditve razstavlja na primer tudi Center za napredek strokovne vzgoje. Žirija je podelila med razstavljavce 7 «Zlatih košut» za najboljše modele in razstavljene artikle. Med tujimi razstavljavci je nastopilo tudi znano pariško modno podjetje Dior. Med slovenskimi podjetji pa so bile na sejmu Tovarna trikotaže «Angora» iz Ljubljane, Tovarna trikotaže Rašica, tovarna konfekcijskega blaga «Ideal» iz Nove Gorice in še druge.

Zagrebško podjetje «Ris» je letos razstavilo med drugim tudi novost: gumijaste navlake za ženske modne čevlje. Navlake so iz tanke gume in jih ženske lahko spravijo kar v torbico, in sicer v polietilenskih vrečicah. Sejem se zaključi 21. oktobra.

Velik uspeh razstave orodnih strojev

V nedeljo so na milanskem sejmišču zaključili 3. bienalo orodnih strojev. Razstava je tudi letos doživela velik uspeh. Obiskalo jo je med drugim nad 3000 poslovnih ljudi, inženirjev, strokovnjakov, itd. Obseg sklenjenih kupčij bo mnogo večji kakor na prejšnjih prireditvah; računati je namreč treba, da kupčije, ki jih poslovni ljudje sklepajo na sejmu, predstavljajo le del vseh kupčij, ki jih se jem posredno ali neposredno pripravlja tudi za naslednje mesece. Tudi zanimanje razstavljavcev se veča od prireditve do prireditve. Letos na primer je v Milanu nastopilo 658 razstavljavcev, ki so predstavljali 1700 tovarn orodnih strojev in naprav, od tega 250 iz tujine. Razstava je obsegala 33.350 kv. metrov; prejšnje bienale, to je bienale iz leta 1960, se je udeležilo 500 razstavljavcev, ki so s svojimi izdelki zavzeli 25.000 kv. metrov razstavnega prostora. Pred zaključkom bienale je predsednik Italijanskega združenja proizvajalcev orodnih strojev UCIMU inž. Mariani izrazil svoje zadovoljstvo spričo živahnega poslovnega življenja, ki ga je ustvarila prireditev. Dejal je, da se italijanski orodni stroji lahko merijo z najboljšimi tujimi stroji, kar dokazuje tudi konkurenčnost italijanskega stroja v okviru Evropske gospodarske skupnosti.

NOVI IZVOZNI KONTINGENTI ZA KAVO

Mednarodni svet za kavo, ki je nedavno zasedal v Washingtonu, je določil izvozne kontingente za šestmesečje oktober 1962-marec 1963. Skupni kontingent znaša 20,997.000 vreč po 60 kilogramov ter je razdeljen med 27 držav pridelovalk tako-le (kontingenti so izraženi v vrečah po 60 kg, v oklepaju letni kontingent).

Brazilija 8,838.000 (18,000.000); Kolumbija 2,947.000 (6,011.280); Kostarika 493.000 (950.000); Kuba 90.000 (200.000); Ekvador 200.000 (552.000); Salvador 849.000 (1,429.500); Guatemala 734.000 (1,344.500); Haiti 245.000 (420.000); Honduras 142.000 (285.000); Mehika 768.000 (1,509.000); Nikaragua 220.000 (419.100); Panama 12.000 (26.000); Peru 250.000 (580.000); Portugalska 1,099.000 (2,188.648) ter Dominikanska republika 275.000 (425.000); Francoska skupina (Kamerun, Srednjeafriška republika, Kongo-Brazzaville, Dahomey, Gabon, Slonokoščena obala, Madagaskar in Togo): 2,108.000; angleška skupina (Kenija, Uganda, Tanganjika) 1,484.000; Venezuela 242.000 (475.000).

Vzhodne države uvažajo cin

Po podatkih Mednarodnega sveta za cin so v prvem polletju lanskega leta vzhodne države izvažale cin (2.527 ton), letos se je položaj obrnil in vzhodne države so pričele uvažati cin. Njihov izvoz je upadel za 43 odsto ter je dosegel 1.966 ton, medtem ko se je uvoz povečal za 138 od sto in dosegel 2.213 ton. Povečal se je zlasti uvoz na Češkoslovaško, Romunijo in Sovjetsko zvezo. V prvem polletju 1962 je svetovna poraba cina prekašala za 10.500 ton proizvodnjo ter je znašala 85.000 (lani 75.000).

VEČJE POVPRAŠEVANJE PO SVINCU

Na mednarodni konferenci o svincu je ravnatelj Združenja Lead and Zinc Development Association Stubbs izjavil, da povpraševanje po svincu prekaša naraščanje proizvodnje, ki bo doseglo 20.000 ton. Po več letih se prvič dogaja, da povpraševanje prekaša zaloge svinca. Leta 1960 in 1961 so proizvodni viški znašali okoli 100.000 ton. Konec januarja 1962 so svetovne zaloge znašale 413.000, konec junija pa 352.000 ton.

Razvoj prometa v Italiji

V maju letošnjega leta je promet blaga po železnici dosegel 1.386 milijonov ton/kilometrov ter je tako napredoval v primerjavi s prometom v maju 1961 za 3,7%, to je v absolutni vrednosti za 50 milijonov ton. *Število potnikov je upadlo,* tako so železnice zabeležile 2.211 milijonov potnikov/km, ali 3,1% manj kakor v lanskem maju.

Na Tržaškem je dosegel železniški promet v prvih osmih mesecih letos 1,556.505 ton blaga, *kar pomeni nazadovanje* 1,6% v primerjavi s prometom v istem razdobju lanskega leta.

VEČJA NOSILNOST TOVORNJAKOV

Konec marca je bilo v Italiji v prometu 791.072 tovornjakov s skupno nosilnostjo 1,853.953 ton. Pred enim letom je bilo v prometu 13,9% manj tovornjakov (694.582), njihova skupna nosilnost pa je znašala 1,550.207 ton (19,6% manj kakor letos).

ZRAČNI PROMET ŽIVAHNEJŠI

Zračni promet je v juniju dosegel 509.000 potnikov in 5.378 ton blaga. V istem mesecu lani je znašalo število potnikov 392 tisoč, blagovni promet pa 1629 ton.

Huda konkurenca romunskega lesa

Romuni ponujajo les izpod običajne cene na Bližnjem in Srednjem vzhodu

Ko je nekako že pred osmimi leti propadla konjunktura za tržaške lesne trgovce, ki so izvažali les iz zalednih držav v Egipt, so se izvozniki pričeli zanimati za druge trge. V zadnjem času je bil Kuvait eden glavnih odjemalcev tržaških izvoznikov lesa. Od njih je jemal mesečno do 10.000 kubičnih m. Ko so tržaški trgovci hoteli navezati po poletnih počitnicah na novo stike s Kuvaitom, so morali ugotoviti, da jih je pričel tudi tam izpodrivati romunski les. Tako je nekemu trgovcu v Trstu, ki je doslej dobavljal Kuvaitu les, neka tamkajšnja tvrdka sporočila, da ponujajo Romuni les po 18 funtov 10 šilingov c.f. za kubični meter mehkega lesa. Tržaški trgovec ne more dobavljati avstrijskega lesa po tako nizki ceni. Avstrijski les stane franko vagon v prosti luki 16 funtov; k temu je treba dodati prevoznino po morju (okoli 75 šilingov) ter stroške za nalaganje na ladjo. Tako stane les iz Trsta v Kuvait okoli 20 funtov 3 šilinge kubični meter. Gre za mehki les 0-III avstrijske specifikacije. Že tako avstrijski les težko konkurira romunskemu, ki je po kakovosti boljši.

Tržaški trgovci so že prej zadeli na hudo konkurenco romunskega in tudi ruskega lesa na Bližnjem vzhodu v Siriji, Libanonu in na Cipru; v Libiji prodajajo Čehi mehek les po 17 funtov šterlingov c.f. pristanišča Tripolis in Bengasi. Libanonu in Jordaniji ponujajo Romuni trd les mnogo izpod cene, kakor lahko to storijo tržaški izvozniki. Z Alžirijo se po osvoboditvi še niso razvili posli. V Sudanu pripravljajo pri Khashm-El-Girbi velika gradbena dela, ki bodo stala po proračunu okoli 13 milijonov funtov in za katera bodo potrebovali velike količine lesa in drugega gradiva.

Romunskemu lesu je težko konkurirati, ker sklepa Romunija kupčije v kompenzaciji in gre zaradi tega lahko tudi s ceno močno navzdol. Tržaški izvozniki izvažajo v prvi vrsti avstrijski mehki les in manj jugoslovanskega, ki ga ni toliko na trgu.

Socialni utrinki

OSTRA STAVKA KOVINARJEV

Po vsej Italiji se nadaljuje stavkovno gibanje delavcev zaposlenih v kovinarski stroki, ki se je začelo že pred dobrim mesecem. Sindikalne organizacije uprizarjajo stavke izmenoma v posameznih mestih in podjetjih, ter za različno dolge presledke. Nekatere tovarne so sprejele zahteve delavcev in ti so se vrnili na delo. Večina tovarnarjev pa vztraja pri svoji nepopustljivosti. V Milanu je *tržaški odvetnik E. Domini* dvakrat ustrelil s pištolo v povorko delavcev pred tovarno Geloso. Domini je zet tovarnarja Gelosa. Sindikalne organizacije so pri vladi protestirale tudi proti napadom policistov v raznih krajih. Komunistični poslanec Novella je pred poslansko zbornico izjavil, da odpor tovarnarjev ni samo gospodarske narave, temveč ga je treba smatrati *za politično potezo proti vladni usmeritvi na levo.* Medtem se že čutijo posledice stavke na proizvodnji.

KRUHA IN MESA BO TREBA VEČ. Italijanski zavod za proučevanje potrošnje je pred kratkim objavil zanimivo študijo o tem, kakšna bo potrošnja prehranjevalnih izdelkov v Italiji v prihodnjih letih. Zavod meni, da bo potrošnja kruha dosegla leta 1965 5,260.000 ton, to je 104 kg na osebo. Potrošnja testenin bo znašala leta 1975 2,300.000 ton (ali povprečno 43,5 kg na osebo). Potrošnja moke bo dosegla 514.000 ton (9,7 kg na osebo), potrošnja pšenice pa se bo držala do leta 1970 na povprečni ravni 161 kg na osebo, nato pa bo začela upadati.

Potrošnja mesa bo leta 1965 dosegla 1,667.000 ton, to je povprečno po 33 kg na osebo; do leta 1970 se bo dvignila na 1,863.000 ton (to je na 36,1 kg na osebo), do leta 1975 pa na 2,064.000 ton (39 kg na osebo). Potrošnja mleka pa bo naslednja: 3,600.000 ton (71,1 kg na osebo) v letu 1965, 4,095.000 ton (79 kg na osebo) v letu 1970 in 4,515.000 ton (85,2 kg na osebo) v letu 1975.

MNOGO CINA

V Londonu se uradne zaloge cina še vedno kopičijo, medtem ko nakupi s strani ameriške vlade še naprej popuščajo. Zaradi tega se je cena cina znižala na 844 funtov šterlingov za tono (1016 kg), ki je najnižja cena za to kovino v zadnjih 18 mesecih.

ZALOGE KOVIN V LONDONU

Konec preteklega tedna so znašale zaloge kovin v Londonu: 12.249 ton bakra, 3.166 ton cina, 6.003 tone svinca in 11.357 ton cinka.

Zidar - iskana delovna sila

Prejema višje plače kakor po sindikalni tarifi

Konjunktura v gradbeništvu na Tržaškem traja še vedno. Že lep čas se sicer dozdeva, da bo zdaj začela pešati; vendar vse doslej ne kaže posebnih znakov nazadovanja. Le specializirane delovne sile je začelo primanjkovati: zidarje in tesarje vabijo z vseh strani, tudi iz tujine, in mnogo je takih, ki se tem klicem odzovejo in se odpravijo v notranjost Italije ali celo v Francijo, Zahodno Nemčijo in v druge države.

Specializirana delovna sila odhaja, toda ne bi mogli reči, da se ji na našem področju godi slabo. Menda v nobeni drugi stroki ni tega, da bi v takšnem obsegu veljale plače, ki so celo *višje od sindikalnih.* Danes prejema specializiran zidar, tesar ali železokrivec po 400 in več lir na uro, medtem ko znaša sindikalna plača okoli 370 lir. Graditelji dodajajo k plači še po 50—60 lir na uro kot nameček. Ta navada se je že tako razširila, da se zidarji za golo sindikalno plačo sploh ne menijo več.

SINDIKALNE PLAČE

Poglejmo zdaj, koliko znaša sindikalna plača v gradbeni stroki. Podatki so izraženi v lirah *za delovno uro.* Kategorije pomenijo: I — specializiran delavec (zidar, tesar, železokrivec); II — kvalificiran delavec (zidar, itd.); III. — specializiran delavec težak; IV. — navaden delavec star čez 20 let in V. — navaden delavec pod 20 leti:

	Osnovna plača	Drag. dok.	Dok. 9%	Menza	Odškod.	Obleka	Skupaj
I	251,35	20,19	24,44	2,50	66,56	4	369,04
II	225,80	18,12	21,95	2,50	59,85	4	332,22
III	201,85	17,19	19,71	2,50	53,80	3	298,85
IV	189,45	16,12	18,50	2,50	50,43	3	280,10
V	177,05	15,06	17,29	2,50	47,25	3	259,15

To so sindikalne plače na uro; k tem je treba kakor rečeno dodati še 50-60 lir, ki jih delodajalci plačujejo dogovorno z delavcem. Od skupnega zneska moramo odšteti del socialnih prispevkov, ki jih morajo kriti sami delavci, in dobimo njihove nominalne plače, ki jo prejme delavec dejansko na roke. Pravzaprav bi morali dodati k temu znesku tudi posebno odškodnino za rabo lastnega orodja (20 lir na dan za zidarja in tesarja in 100 lir za kamnoseke).

KOLIKO STANE DELAVEC PODJETJE?

Koliko pa stane delavec podjetje? Podjetnik mora odšteti poleg plače še celo vrsto prispevkov: 2.64 odst. na znesek, ki ga predstavlja osnovna plača plus draginjska doklada plus posebna doklada 9 odst. in plus prispevek za menzo, kot božičnica in nadomestilo za poletne počitnice (v gradbeništvu se te odškodnine plačujejo vsak teden, medtem ko prejemajo drugi delavci in uslužbenci v drugih strokah božičnico v enem samem znesku, in sicer okrog božiča, počitnice pa uživajo sredi poletja, ko je nasprotno gradbena dejavnost na višku. V zadnjem času so sicer gradbeni delavci ustanovili svojo posebno «blagajno», v katero se stekajo prispevki za božičnico in počitnice; iz te jemljejo po nekaj denarja vsake tri mesece (ali pa sploh enkrat na leto). Na iste postavke se računa tudi prispevek za odpravnino (5,69 odst.) in za rabo orodja (3.5 odstotka); k temu je treba dodati 66.35 odst. zneska, ki ga dobimo če seštejemo skupaj prvih pet postavk (osnovna plača, draginjska doklada, dodatek 9 odst., dodatek za menzo in odškodnino) za socialno zavarovanje; končno moramo izračunati še 0,58 lire takozvanega prispevka «B» na vsako delovno uro, da dobimo skupni podatek, koliko stane podjetnika posamezna vrsta delavcev na uro: I. kategorija 654,36 lire, II. 589, III. 529,14, IV. 497,28 in V. 465,45 lire. Režija podjetja (plače uradnikov, najemnine poslovnih prostorov in davki) znaša približno 15 odst. stroškov za delovno silo; zdaj pa dodajmo še 10 odsto dobička za podjetje, in dobimo končne podatke za posamezne kategorije delavcev: 827 lir na uro za specializiranega zidarja, ali tesarja ali železokrivca, 745 lir na uro za kvalificiranega delavca, 669 lir na uro za težaka, 629 lir na uro za navadnega delavca nad 20 let starega in 588 lir na uro za nekvalificiranega delavca izpod 20 let. Pri tem smo upoštevali sindikalne plače. Nameček 50-60 lir na uro je treba še dodati k zadnjim zneskom.

Poleg delovne sile je najvažnejša postavka v gradbeni stroki kajpak razne vrste gradiva. V zadnjem času je trg z gradivom razmeroma miren, le pri kovinskih konstrukcijah in kovaških izdelkih so se cene v zadnjem času precej dvignile. Tudi cene posebnih vrst oblog so poskočile. Sanitarne naprave so ohranile prejšnje cene, toda za razne kovinske inštalacije se bliža trenutek, ko bodo znatno poskočile, saj je bilo zadnje čase nekaterim kovinskim delavcem priznano močno povišanje plač. Isto je na primer na področju marmorja. Delavcem v kamnolomih so močno dvignili prejemke in cena marmorja se je dvignila skoraj za 50 odsto. Marmornata stopnica, ki je stala prej 2.500 lir, stane danes že 3.700 lir.

Glede konjunkture v gradbeništvu lahko rečemo, da je v Trstu razmeroma še dobra. Meščani povprašujejo zlasti po manjših stanovanjih (do največ 3 sob), medtem ko graditelji že težko prodajajo večja stanovanja. Cene stanovanj se danes sukajo med 60.000 in 90.000 lir za kvadratni meter površine, različno po legi in izdelavi stanovanj, tako da stane stanovanje 80 kv. metrov 4,5—7 milijonov lir. To velja za stanovanja v solastništvu (kondominiju). V zahtevnejših stavbah, posebno v vilah, so cene znatno višje, in znašajo tudi do 100.000 lir za kvadratni meter površine.

Kako je razširjen slovenski tisk

Ljubljana, oktobra

Kolikor nam je znano iz javnega življenja, to je iz razstave listov po kioskih, branju periodnega tiska po kavarnah in javnih čitalnicah, je neprimerno več ljudi v Sloveniji, ki poznajo in bero liste zamejskih Slovencev, kot slovenskih ljudi v Italiji in na Koroškem, ki bi poznali razne slovenske časnike in časopise.

Sicer ni več tistih ovir, ki n. pr. zaradi fašističnih ali nacističnih prepovedi niso dovoljevale uvoz slovenskega tiska v zamejske slovenske kraje v letih pred drugo svetovno vojno, toda obstajati morajo pač razni drugi razlogi, da člani slovenskih narodnih manjšin ne segajo toliko po slovenskih listih, kolikor Slovenci v Sloveniji po skromnih listih narodnih manjšin. Eno drži, da v zamejstvu Slovenci manj bero kot v matični državi Sloveniji, drugo, da bero naši ljudje v tujini še liste večinskega naroda nekaj po navadi ali pa razvadi nekaj pa tudi iz potrebe. Listi iz Slovenije, ki se v redkih izvodih prodajajo, recimo v Trstu, Gorici ali Celovcu, so po trditvi naših ljudi zanje nekoliko pretežki z vsem mogočim obravnavanjem gospodarskih, socialnih, pedagoških problemov ter z ozko odmerjenim prostorom o življenju posameznikov, tako imenovani črni kroniki. Edino v podlistkih sta si obe strani podobni, da priobčujeta čimbolj privlačne romane in kriminalne povesti.

Zaradi tega naši ljudje vedo le toliko, da je slovenski vodilni list «Delo», da izhaja še en dnevnik v Ljubljani, in sicer «Ljubljanski dnevnik» ter da ima Maribor tudi svoj dnevnik «Večer». Redki pa so že zamejski Slovenci, ki te dnevnike saj včasih prebirajo. Pač pa ima precej več bralcev TT (Tedenska Tribuna) zaradi svojega zanimivega branja, manj bralcev v tujini ima ilustrirani tednik «Tovariš». Čudno je tudi, da slovenski humoristični list «Pavliha», s precejšnjo naklado 62 tisoč izvodov, ne najde dosti bralcev med slovenskimi tržaškimi bralci, verjetno pač zaradi posebne tematike njegovih puščic poglavitno gospodarsko družbenega značaja.

Vendarle je med Slovenci v zamejstvu prodrlo spoznanje, da so naklade npr. slovenskih dnevnikov nekajkrat večje, kot so bile pred vojno, da ima npr. «TT» nad sto tisoč naklade pri samo poldrugmilijonskem slovenskem narodu, da skratka prihajata v vsako slovensko hišo dnevnik, ali pa vsaj tednik, ali pa v desettisočih primerih po več periodičnih publikacij.

Zelo redek naš človek v Trstu pa ve, da izhaja v Sloveniji poleg tega še devet *lokalnih listov* v skupni nakladi 86.000 izvodov. Dva izmed teh listov poznamo, ker naletimo nanju povsod v obmejnem pasu. Za podeželske bralce koprskega okraja izhaja «Slovenski Jadran», za goriške kmetovalce in preproste ljudi, ki jim zadostuje tednik, pa «Primorske novice». Pozna se, da je bila v preteklih desetletjih slovenska Istra in neposredno brkinsko zaledje ter celo Pivka bolj zanemarjena kot pa Goriška s svojo zelo živahno kulturno razgibanostjo še v avstrijskih časih. Zato pa imajo «Primorske novice» v Novi Gorici nad 13.000 naklade, a «Slovenski Jadran» med 7-8.000. Med drugimi krajevnimi listi je najbolj pomemben «Glas» za Gorenjsko v Kranju, ki izhaja trikrat na teden, dalje «Celjski tednik», «Tednik» za Podravje v Ptuju, «Zasavski tednik» v Trbovlju, «Dolenjski list» v Novem mestu, «Novice» v Kočevju. Po vsej Sloveniji je razširjen «Kmečki list» z rubrikami nasvetov za kmete in družine.

Malokdo pa ve, da izhaja enkrat do dvakrat mesečno 115 *listov delovnih kolektivov,* to je večjih industrijskih in drugih proizvajalnih obratov.

Skupna naklada listov je tudi impozantna, nič manj kot 185 tisoč izvodov. Naj navedemo le nekaj najbolj znanih: «Rudar» Velenje, «Litostroj» Ljubljana, «Koroški Fužinar» Ravne, «Železar» Jesenice. Vsi člani kolektiva prejemajo te liste brezplačno. V teh listih obravnavajo trenutno najbolj pereča vprašanja njihove stroke in pa predvsem njihovega podjetja, nato redko tu pa tam nekaj tehničnega iz njihove stroke, nato socialne probleme v njihovem okolju in občini, življenje v samem kolektivu z žalostjo in veseljem (smrti in poroke z rojstvi), fluktuacija delavcev z imeni novih in odhajajočih delavcev; navadno napolnjuje zadnji dve strani teh šest do osemstranskih listov šport s humorističnimi zbadljivkami iz življenja podjetja in kolektiva.

Težko pa je slediti nastajanju in usihanju in spet novemu porajanju okoli 300 majhnih listov, ki niso toliko vezani na trdno postavljene datume in roke, ki jih izdajajo razne gospodarske, politične organizacije in komune. Tiskanega obveščevanja je torej dosti in tudi bralcev ne manjka.

—ar

Nov skok srebra

Konec sept. je cena srebra na londonskem in newyorškem trgu zopet poskočila ter v Londonu dosegla 100 1/4 penija, v New Yorku pa 1,16 dolarja. Primerjava s ceno v prejšnjih letih nam šele pokaže, kako visoka je današnja cena srebra. Leta 1950 se je namreč sukala okoli 63 1/2 penija v Londonu 72,25 stotinke dolarja v New Yorku. Kljub velikim ponudbam iz Mehike ni bilo mogoče proti koncu tedna zadovoljiti velikega povpraševanja po srebru. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je proizvodnja srebra v Združenih ameriških državah znašala 43,5 milijona unč, v istem razdobju lanskega leta 43,4 milijona unč.

V oktobru je bila konjunktura za srebro prav tako ugodna in cena je še nadalje skakala.

DENAR

BANKOVCI V PARIZU
(Od banke do banke)

Ameriški dolar	4,8950
Kanadski dolar	4.54
Angl. funt št.	13,71
Nemška marka	1,2230
Švicarski frank	1,1320
Belgijski frank	0,098375
Holandski florint	1,3605
Ital. lira (100)	0,7885
Švedska krona	0,9505
Norveška krona	0,6845
Danska krona	0,7065
Portugalski eskudo	0,17
Avstrijski šiling	0,1898
Španska pezeta	0,81150
Argentinski pezo	0,0360
Brazilski kruzeiro	0,00575
Grška drahma	0,1630
Jugoslovanski dinar	0,0050

Topove ali maslo?

(Nadaljevanje s 1. strani)

pri ljudeh v Washingtonu. Dr. Edward Teller, ki ga omenjajo v zvezi s sestavo vodikove bombe, je v prav dobrih odnosih s Kongresom in ministrstvom za narodno obrambo ter ima v tem pogledu verjetno večji vpliv kakor Kennedyjev svetovalec dr. Wiesner. Ta je za to, da bi se izmenjavale znanstvene informacije med Vzhodom in Zahodom ter je pristaš razorožitve, medtem ko dr. Teller sprejema tezo o stalnem oboroževanju in neizbežnosti spopada s komunističnim svetom.

Kdor količkaj temeljito prouči povezavo med ameriško vojsko in industrijo z vso njeno znanstveno in politično mrežo, lahko ugotovi, da je postala že dopolnilen del ameriške družbe. V resnici v Ameriki ne obstaja ločena vojaška kasta, ki podvihuje na vojno in ogroža avtoriteto demokratično izvoljene vlade — kakor na primer v Franciji ali v južnoameriških državah — pač pa koncentracija vsedržavnega napora z vojaškimi nameni, kakršnega doslej ni bilo. Spričo dinamičnih in življenjskih sektorjev ameriške družbe, ki podpirajo in vzdržujejo vojaške težnje — zaključuje Nora Beloff — se človek težko ubrani vtisu, da vstaja pred nami nova Amerika.

(Konec)

S «fičkom» čez Plitvice v Zadar

II.

Toda ustavimo se za hip v Karlovcu. Moderno središče izpodriva nekdanje staro mesto značilno po nizkih hišah z velikimi vrtovi, sadovnjaki in hlevi. Namesto tega vidiš danes lepe moderne trgovine, nov hotel in drugo, kar je značilno za mestno središče. V solidni restavraciji te dobro postrežejo, saj je tu vsega na razpolago in zlasti ne varčujejo z mesom. V informacijski pisarni Turističnega društva se nekoliko pozanimamo potem, ko smo si ogledali mesto, o naši nadaljnji poti. Že tu nas lepo opozorijo — najbrže so videli naš skromni «fičo» —, da naj ne silimo še nocoj na Plitvice in v tamkajšnji hotel ali kamp. Rajši naj se ustavimo v hotelu v Slunju, ki je kakih 20 km pred Plitvicami. Tam je ceneje in kot posebnost si lahko privoščimo postrvi.

Pujsi, gosi in purani

Tako smo tudi storili, toda prej smo morali napraviti za nas težko pot, ki pa je bila za mnoge tuje izletnike brez dvoma «folklorna» zanimivost. Dolge kilometre se je namreč v naši smeri vlekla kolona sejmarjev na vozovih ali peš, ki so se vračali s sejma, ki sem ga že prej omenil. Počasi in brez skrbi, čeprav so mnogi imeli lepe pujske ali pa gosi in purane privezane na vrvici in so jih priganjali domov s tenko šibico. Toda te zverine niso vse poznale predpisa o obvezni desni smeri na cesti in tako se je kolona vozil, ki jih je prehitevala, morala večkrat ustavljati, kar je mnogim olajšalo slikanje te folklorne zanimivosti.

Toda nič zato, ker smo le proti večeru prišli v Slunj, dobili sobo v hotelu in to po zmerni ceni, tako tudi znamenite postrvi. Zvečer smo si odpočili živce ob šumljanju vode pod hotelom, oko pa po okoliških gričih, od katerih ima eden še razvaline znamenitih hrvaških rodovin, to je Frankopanskih. Še kar dolga in naporna pot nam ni dopuščala, da bi se pridružili plesalcem na veliki terasi hotela, ki jih je tudi kmalu pregnal v sobe prijeten hlad kraške visoke planote.

Čeprav so na izletu, se izletnikom z avtomobili vedno mudi. Tako smo tudi mi zjutraj zgodaj odrinili proti Plitvicam oziroma Plitviškim jezerom. Pot od Slunja dalje je nova in lepo speljana po kraški planoti, dokler se po kakih 20 km vožnje ne odpre nov svet: lepi gozdovi, desno pa prepadna struga, nad njo vasice. To nam da slutiti, da bomo kmalu na cilju. Toda preje se še ustavimo na razgledišču, od koder imamo čudovit razgled v dolino Plitvic, oziroma reko Koke, ki je zdolbla v tisočletjih to dolino.

Edinstven vtis

Mimo hotela pred katerim so nas svarili v Karlovcu zaradi visokih cen, smo se spustili v dolino in ustavili voz pred blagajniško hišico. Tu smo plačali vstopnino, prejeli prospekte, v katerih je bilo opisano vse, kar si je vredno ogledati in tudi to, da imamo z vstopnino že plačanega vodiča. Toda tega ni bilo nikjer in šele kasneje smo daleč v dolini jezer srečali skupino, kot bi se skrila pred nadležnimi tujci. Morda je bilo bolje tako, ker smo lahko sami in v miru uživali nad krasoto, ki jo je ustvarila narava sredi kraške planote, kjer se dvanajst jezer in jezerc preliva drugo v drugo, zdaj v širšem zdaj v ožjem kanjonu. Čeprav je pot do Plitvic dolga nam ni bilo žal, da smo jo napravili, ker je vtis res edinstven, kot je edinstven, ko obiščeš Postojnske ali Škocijanske jame, ki nam jih je narava postavila prav blizu.

Opis vsega nas bi preveč zadržal, ker nas pot vodi še naprej in bi morda le dejal, da so Plit

Na političnem obzorju

SOCIALISTIČNI PROGRAM IN SLOVENCI. Na sestanku vodstva in kandidatov Socialistične (Nennijeve) stranke je bil soglasno sprejet program za občinske volitve. V njem so obsežene vse zahteve PSI za bodočo občinsko upravo, v kateri bo po vsej verjetnosti tudi sama sodelovala. PSI zahteva modernizacijo urbanističnega načrta z gradnjo ljudskih stanovanj in higienskih naprav, zidavo novih šolskih poslopij, okrepitev tržaške industrije, poživitev pomorstva, ustanovitev občinskih lekarn, povečanje in preureditev bolnišnic. Za Slovence zahteva PSI pravico rabe materinščine v ustnem in pismenem občevanju z oblastmi, za kar je treba namestiti potrebno število slovenskih uradnikov; uvedejo naj se zopet slovenska krajevna imena, javni razglasi in napisi ulic in javnih uradov naj bodo tudi v slovenskem jeziku. Odpreti je treba vrtce za slovenske otroke, kjer je potrebno. Slovenske kulturne, podporne in športne organizacije in ustanove naj bodo deležne podpor iz javnih sredstev prav tako kot italijanske; vse občinske kulturne in športne naprave naj bodo na razpolago tudi slovenskemu ljudstvu ter jih je treba v ta namen izpopolniti. V listo PSI je bilo vključenih tudi več Slovencev, med njimi tajnik Kmečke zveze inž. Pečenko, urednik «Primorskega dnevnika» D. Hreščak, Henrik Laharnar iz Sv. Križa, Tone Abram in Ivan Ferfolja. Slovenska kandidata inž. Pečenko in D. Hreščak sta govorila na raznih shodih. Na shodu na Garibaldijevem trgu, kjer je govoril tudi A. Pittoni, je D. Hreščak nakazal možnost, da bi tudi na občini zavladal levi center ob sodelovanju med krščansko demokracijo, socialnimi demokrati, republikanci in socialisti. Izključeni bi bili liberalci, nasprotniki naprednega programa. Uveljavljanje takšne politike v Trstu je v dobri meri odvisno tudi od zadržanja slovenskih volivcev, ki naj volijo za socialistično stranko Podobne misli je D. Hreščak razvil tudi na shodu pri Sv. Ivanu.

SKUPNA SLOVENSKA LISTA ODOBRENA. Okrožna volilna komisija pri tržaškem sodišču je zavrnila Skupno slovensko listo, na kateri kandidirajo pristaši Slovenske katoliške skupnosti. Slovenske demokratske zveze, Slovenske krščansko-socialne zveze in Skupina neodvisnih Slovencev, ker je bila poleg znaka (lipove vejice in helebarde) označba «Skupna slovenska lista». Komisija se je postavila na stališče, da slovenski jezik ni uradno priznan, čeprav londonska spomenica priznava našemu jeziku enakopravnost in italijanska ustava zagotavlja enakopravnost vsem državljanom. Sicer je tudi krščansko demokratska lista označena z «Libertas», torej ne v italijanskem jeziku. Tudi predlog predstavnikov liste, da bi listo označili samo z začetnicami SSL, je komisija zavrnila in zahtevala, da se slovenski označbi doda še italijanska Lista unitaria slovena. Nosilec liste je dr. Teofil Simčič (za Slovensko katoliško skupnost), naslednji kandidati so po vrsti: dr. Rudolf Marc (za Slovensko demokratsko zvezo), Dušan Černe (za Krščanske socialce) in dr. Milan Starc (za neodvisne Slovence). Pri dosedanjih volitvah je bil nosilec Slovenske liste vedno predstavnik Slovenske demokratske zveze dr. Josip Agneletto, ki je tudi ustanovil Slovensko demokratsko zvezo ter dal pobudo za skupen nastop krščanske Slovenske demokratske zveze in Slovenske katoliške skupnosti na «Slovenski listi». Po smrti dr. Josipa Agneletta je postal občinski svetnik drugi kandidat na Slovenski listi dr. Teofil Simčič, pristaš SKS. Po očetovi smrti je bil za predsednika Slovenske demokratske zveze izvoljen dr. Branko Agneletto, ta pa zdaj ne kandidira na skupni listi, kandidira pa njegova mati Ivana Zidar vd. Agneletto. Ali se je politična premoč prevrnila v korist Slovenske katoliške skupnosti? Vse kaže, da ni SKS vztrajala, da bi bil nosilec liste njen pristaš, saj je bila pripravljena sprejeti za nosilca liste tudi neodvisnega Slovenca dr. J. Tončiča, ki pa je ponudbo odklonil.

DVANAJST KANDIDATNIH LIST. Po dospelosti roka za predlaganje kandidatnih list so ugotovili, da bodo pri občinskih volitvah (11. novembra) volivci lahko izbirali med kandidati 12 list.

ZA PROSTO CONO. Na svoj volilni program je komunistična stranka v Trstu postavila tudi zahtevo po ustanovitvi proste cone in zboljšanju prometnih zvez z zaledjem, kakor zgraditev avtomobilske ceste Trst-Benetke in Videm-Trbiž, zgraditev drugega tira na železnici Trst-Benetke in okrepitev proge proti Trbižu. Zgraditi je treba tudi pomol VII ter okrepiti pomorske zveze.

ZA OČETOM SIN. Po smrti prof. Ivana Rudolfa, dosedanjega odgovornega urednika «Demokracije», glasila Slovenske demokratske zveze v Trstu in Gorici, je prevzel to mesto sin Saša Rudolf.

Vestnik Gospodarskega združenja

Višji prispevek za uslužbence javnih lokalov

Ministrski odlok z dne 6. avgusta 1962 (Uradni list št. 223 - 4. septembra 1962 in Uradni vestnik generalnega vladnega komisarja za Tržaško ozemlje z dne 11. septembra 1962 v št. 25), določa za uslužbence javnih lokalov (gostiln, barov, bifejev, restavracij, pensionov, ki nimajo več kot 9 gostov, prejemke v času bolezni na 80 odsto dnevne plače in v zvezi s tem povišanje prispevka za omenjeno kategorijo za 0,77 lir. Omenjene spremembe pridejo v poštev za bolezni, ki so se pojavile po 3. septembru 1962.

Lastniki javnih lokalov morajo vedno napisati na izkaznici, ki jo izda ustanova INAM uslužbencem v primeru bolezni in na kateri je treba navesti vse podatke v zvezi s plačo, oznako «PUBBLICO ESERCIZIO». S tem olajšajo omenjeni ustanovi posel. Od 3. septembra 1962 daje znaša znesek prispevka INAM 9,25 lir, ki se tako-le deli:

Prispevek za bolezni:	8,17
povišek:	0,77
Prispevek za materinstvo:	0,31
Skupno:	9,25 lir

NAROČNINA RAI—TV

Opozarjamo člane, da zapade 31. oktobra 1962 rok za plačilo IV. obroka naročnine za radioaparate in televizorje.

Novo leto na slovenskih šolah

Z nastopom oktobra so se znova odprla šolska vrata ter sprejela mladino na nov devetmesečni pouk. Pred začetkom novega leta pa so morali številni dijaki delati popravne izpite, sprejemne, vstopne ali zrelostne izpite.

Izid popravnih izpitov na slovenskih šolah v Trstu je bil letos naslednji: na klasičnem liceju so izdelali 4 dijaki; trije so bili odklonjeni; sprejemni izpit v prvi letnik so z uspehom naredili trije dijaki, medtem ko je bil eden odklonjen. Na znanstvenem liceju je izdelalo izpit skupno v vseh razredih 20 dijakov, 6 pa jih je bilo odklonjenih. Vstopni izpit v I oziroma II. letnik liceja so uspešno napravili 3 dijaki. Na trgovski akademiji je napravilo popravne izpite 46 dijakov, 10 je bilo odklonjenih in 6 se jih ni prijavilo k izpitu. Malo maturo na nižji gimnaziji je izdelalo 56 dijakov, medtem ko jih je bilo 8 odklonjenih.

Na vseh slovenskih šolah na Tržaškem je letos 2271 dijakov in učencev, od tega 1091 na osnovnih in 1180 na strokovnih in srednjih šolah. V I. razred osnovne šole se je letos vpisalo 16 učencev in učenk več kakor lani. Število vseh osnovnošolskih otrok je letos za 33 učencev večje kakor lani. Nasprotno pa je število dijakov in dijakinj na slovenskih srednjih šolah letos za okoli 100 manjše od lanskega. Mimogrede naj omenimo, da imajo tudi na italijanskih šolah letos manj dijakov, in sicer okoli 400 manj kakor lani.

Na slovenskih šolah v Gorici je bil izid izpitov v jesenskem roku naslednji: na učiteljišču je izdelalo 7 dijakov in dijakinj, dva sta bila odklonjena in eden se ni prijavil. Na višji gimnaziji je napravilo izpit 11 dijakov in dva sta padla. Sprejemni izpit v I. letnik liceja so izdelali 4 dijaki, eden je bil odklonjen. Na nižji srednji šoli je izdelalo popravne izpite 45 dijakov, eden je bil odklonjen, dva pa se nista prijavila. Vpisovanje je dalo letos približno iste rezultate kakor lani. Na učiteljišče se je vpisalo 23 dijakov in dijakinj, na višjo gimnazijo in licej pa 37.

Po dosedanjih informacijah je letos na vseh strokovnih šolah in zavodih 695 dijakov. Od teh odpade na trgovske strokovne šole 343 in na industrijske strokovne šole 352 dijakov. Po podatkih za mesto je na trgovski strokovni šoli pri Sv. Ivanu 115 dijakov, na trgovski akademiji pa 179; v prvi razred se je vpisalo 41 dijakov, oz. za dva razreda. Na tem zavodu je letos devet razredov, t. j. eden več kot lani; vsi razredi razen zadnjega imajo paralelko. V primerjavi z lanskim številom dijakov ima Trgovska akademija letos le osem dijakov manj kot lansko šolsko leto. Nespremenjeno je ostalo število razredov tudi na strokovni šoli pri Sv. Ivanu (pet razredov). Trgovska šola na Proseku ima 34 dijakov, na Katinari pa 15.

Rojanska industrijska šola, ima 105 dijakov in dijakinj (24 manj kot lani), in sicer 74 fantov in 31 deklet; industrijska šola na Opčinah 111 dijakov, v Dolini pa 70 in v Nabrežini (s Sv. Križem) 66 dijakov. Ker je bil pristopni izpit za srednjo šolo odpravljen, je gotovo postala bolj privlačna za dijake; tako se razglasa, da se je letos v rojansko industrijsko šolo vpisalo samo 23 dijakov.

Na nižji srednji šoli (Sv. Jakob) je 290 dijakov, na klasičnem liceju (in gimnaziji) 45, na znanstvenem pa 45.

KRONIKA

POŽAR V HOTELU EXCELSIOR. V torek zvečer je izbruhnil požar v četrtem nadstropju velikega hotela «Excelsior» v Trstu. Ogenj je kmalu uničil 1.500 kv. metrov ostrešja. Takojšen nastop gasilcev je preprečil, da bi se požar razširil tudi na bližnje stavbe. Škoda znaša okoli 25 milijonov lir.

NOVA STAVKA BOLNIČARJEV. Tržaški bolničarji so priredili novo stavko, ki traja tri dni in se bo zaključila v nedeljo. Stavki se je pridružilo tudi upravno osebje v bolnicah. Bolničarji zahtevajo višje plače in doklado za nočno delo.

ZAČETEK DEL NA AVTO CESTI TRST-BENETKE. V ponedeljek so začeli z delom na novi avto cesti, ki bo povezala Trst z Benetkami, z odcepom pri Palmanovi do Vidma. Rimska družba SIGIC bo najprej zgradila most čez Šočo, in nato most čez rečico Torre. Za ti dve začetni deli pojde okoli 650 milijonov lir. Cestišče bo na mostovih 15 metrov široko, po sredini pa bo tekla 1 meter široka greda.

CENA DRV NEIZPREMENJENA. Hladno vreme je pospešilo kupčijo z drvmi. Na tržaškem trgu so pretežno jugoslovanska drva, ki jih v mestu cepljena dostavljajo na dom po 1500 lir stot; na Opčinah je cena za 50 lir pri stotu nižja. Seveda mora kupec nabaviti vsaj nekaj stotov drv, ako jih hoče dobiti po tej ceni.

CIRKULACIJSKI DAVEK NA MOTORNA VOZILA bomo odslej lahko plačevali poljubno za dobo 2, 4, 6, 8, 10 ali 12 mesecev vnaprej. Tako na primer bodo lastniki avtomobilov v začetku letošnjega novembra lahko plačali cirkulacijski davek za vozilo do konca oktobra 1962. Po starem ni bilo mogoče v letu 1961 na primer plačati davka za leto 1962. V veljavi ostane popust 3% za šoferje, ki vplačajo davek za vse leto. Isto velja tudi za lastnike motorjev in skuterjev, in sicer s to razliko, da jim ministrstvo za finance v primeru, da plačajo davek za vse leto, prizna popust 5%.

3. MLADINSKI DAN. V nedeljo bo slovenska zamejska mladina priredila na stadionu I. maj svoj 3. mladinski dan. Ob tej priliki pridejo v Trst tudi predstavniki mladine z Goriškega, s Koroškega in iz Slovenije.

SG proslavlja Pirandella

Ob priliki proslave 25-letnice smrti italijanskega dramatika Luigija Pirandella uprizori Slovensko gledališče v Trstu v petek, 19. t. m. ob 17. uri na stadionu I. maj, Vrdelska cesta 7, posebno komemoracijo. Uprizorjeni bosta dvodejanka «Čepica s kraguljčki» in enodejanka «Patent». Profesor dr. Janko Jež bo govoril o avtorjevem delu.

STAVKA V PODJETJU ORION. Tudi včeraj se je nadaljevala stavka delavcev zaposlenih v podjetju Orion. To je bil že 15. dan stavke. Tudi delavci podjetja Machne so se pridružili splošni stavki kovinarjev.

360.000 STOTOV ŽITA ZA TRŽAŠKO PODROČJE. Minister za kmetijstvo je komunističnemu poslancu Vidaliju sporočil, da je vlada nakazala za tržaško področje za leto 1962-63 360.000 stotov žita iz državne uprave. Žito bodo prodajali kmetom po znižani ceni.

NAŠE SOŽALJE

V Repniču je nenadoma umrl na delu 22-letni zidar Lojzko Milič, v Velikem Repnu je umrla 69-letna Ernesta Škabar roj. Kralj, v Ricmanjih Marija Kjuder roj. Zigante, v *Žabnicah* župnik Jožef Simic iz Prosnida v Beneški Sloveniji.

pomorstvo

PROGA TRST— SEVERNA AMERIKA OSTANE

Tržaško odposlanstvo, v katerem so bili župan dr. Franzil, predsednik pokrajine Delise, predsednik trgovinske zbornice dr. Caidassi, predsednik Javnih skladišč Tanasco in še nekaj drugih političnih osebnosti, se je te dni sestalo v Rimu s podtajnikom na ministrstvu za trgovinsko mornarico Dominedò. Podtajniku so tržaški odposlanci predložili položaj pomorskih zvez z izhodiščem v Trstu ter prikazali potrebe novih zvez na Jadranu. Podtajnik Dominedò je izjavil, da se bo vlada tudi v bodoče zanimala za tržaško pomorstvo, zlasti v okviru podeljevanja koncesij za pomorske zveze pretežne državne važnosti. Že zdaj pa je gotovo, da bo Trst ostal *izhodišče za zvezo med Jadranom in Severno Ameriko*, tudi po letu 1964, ko bosta odstranjeni ladji Saturnija in Vulkanija. Po vsej verjetnosti bo vlada dodelila tej progi novi ladji «C. Colombo» in «L. da Vinci».

TRŽAŠKI LLOYD ZVIŠA GLAVNICO. Na občnem zboru plovne družbe Tržaški Lloyd so sklenili povišati delniško glavnico od 300 milijonov na 6 milijard lir. Sedanja glavnica Tržaškega Lloyda sestoji iz 600.000 delnic po 500 lir nominalne vrednosti. Nova finančna operacija bo najprej spremenila sedanjo glavnico tako, da jo bodo predstavljale nove delnice (30 tisoč) po 10.000 lir nominalne vrednosti. Poleg tega bo družba izdala 570.000 novih delnic po 10.000 lir.

V NOVEMBRU DVE NOVI ZVEZI TRST-GVINEJSKI ZALIV. Prihodnji mesec se bodo pomorske zveze med Trstom in Zahodno Afriko (Gvinejskim zalivom) okrepile. Sedaj plujejo na tej progi le tri ladje Tržaškega Lloyda; novembra meseca bo Lloyd dodal še četrto ladjo, in sicer novo 7300-tonsko tovorno ladjo «Isonzo». Poleg tega je družba Sidarma napovedala, da bo podaljšala svojo progo Južna Italija-Gvinejski zaliv do Trsta in Benetk. Tudi družba Sidarma ima na tej progi štiri ladje.

NAPOVEDANE LADJE JUGOLINIJE

(Odhodi iz Trsta)

Proga Jadransko morje - Indija - Pakistan Avala 30.10, Jesenice 7.11.
Proga Jadransko morje - Indonezija - Daljni vzhod Jesenice 7.11.
Proga Jadransko morje - Japonska Jesenice 7.11.
Proga Jadransko morje - Perzijski zaliv Radnik 5.11.
Proga Jadransko morje - Severna Evropa Vis 16.10, Sloboda 17.10, Matko Laginja 18.10, Pula 5.11.

LADJE SPLOŠNE PLOVBE

Motorna ladja «Bled» je priplula 11. oktobra v Abidjan, od koder je nato nadaljeval v Konakry, Dakar in na Jadran.

Ladja «Bohinj» je istega dne odplula iz Costanze za Genovo Marseille in nato za južnoameriška pristanišča.

Ladja «Bovec» je 11. oktobra priplula na Reko, nato pa bo 19. oktobra zaplula proti Trstu in Benetkam.

Kaj je turistom všeč in kaj jim ne ugaja

II

Portorož, septembra.

Toda njegov tekmec H. (Dunajčan), je za izlete po tukajšnjih pobočjih manj navdušen. On se giblje in ziblje rajši zvečer na terasi kavarne «Jadran» po taktu dunajskega ali angleškega valčka ali sentimentalnega tanga. Vendar z glasbeno stranjo uzitkov, ki jih v ostalem nudi orkester, ni zelo zadovoljen. Preveč mu je sodobnega ritmičnega ropotanja, cvilenja in mjavkanja in vse je odločno preglasno. Prav je, da je ljudska oblast z namenom, da bi zaščitila nočni mir, prepovedala uporabo zvočnikov na odprtem po 23. uri, in vodstvo prireditev na terasi kavarne «Jadran» se te prepovedi tudi točno drži; a nerodno je to, da se orkester po 23. uri preseli v notranjost kavarne in tam nadaljuje svoj glasbeni program, ki ga zvočniki skozi odprta vrata in okna še pozno v noč lahko posredujejo počitka željnim gostom (in domačinom), ki se niso morda iz previdnosti nastanili predaleč vstran.

Z ostalimi prireditvami in tudi s folklornimi nastopi je H. zadovoljen, prav tako s prehrano in tudi z nastanitvijo, če se ne upošteva nemir ponoči, ki ga povzroča orkester v «Jadranu», preglasno razpoloženje raznih poznih gostov in pa ropot odhajajočih motornih vozil po zaključku nočnih zabavnih prireditev.

Oba Dunajčana se pohvalno izražata o postrežbi v lokalih in o ustrežljivosti osebja. Za nakupe s strani turistov, da je še razmeroma dobro preskrbljeno. Lepega sadja v trgovinah in na stojnicah pred kopališčem je letos mnogo več kot v prejšnjih letih in obema Dunajčanoma močno ugaja, da imajo pri nakupovanju tuji turisti prednost pred domačimi gospodinjami, ki se jim ne mudi ne v kopališče ne na izlet. Obema ugaja tudi v splošnem ureditev v kopališču, ni pa jima všeč, da se morska trava, ki jo ob plimi morje naplavlja, mirno pušča na morski gladini pred plažo, namesto, da bi jo osebje kopališča stalno sproti odstranjevalo. In tudi to ne ugaja, da se pri objavah v nemškem jeziku, če se že imajo za potrebne, ne upoštevajo pravila nemškega pravopisa, kakor na primer pri objavah o parkiranju motornih vozil.

Letošnja glavna sezona, ki je bila v vsakem pogledu rekordna, je pri kraju. Navzlic temu je v Portorožu še vedno mnogo gostov, tujih in domačih, ker je vreme letos prav izredno stanovitno. Jupiter Pluvius, bog deževja in slabega vremena pri starih Rimljanih, je letos menda tudi sam odšel na dopust in pozabil naročiti, da je treba ob prehodu v jesensko dobo prirediti od časa do časa primeren naliv z grmenjem in bliskanjem ali pa tudi vsaj kratko deževje. Tako se poletje podaljšuje v jesen in podaljšuje se tudi sezona.

TERMALNE KOPELI ŽE TO JESEN

Za nadaljnje njeno podaljšanje bodo pa, kakor se napoveduje, poskrbeli v hotelu «Palace». Novi termalni oddelek hotela, ki bi po prvotnih načrtih moral biti dovršen in urejen do konca meseca maja, se zdaj dovršuje in bo pričel obratovati meseca oktobra. V stranskem hotelskem tratku so že urejene kopalne kabine s prostori za inhalacije in irigacije, napeljana pa je tudi že topla in mrzla morska voda, slanica in sladka voda, topla in mrzla. Tu se bodo tudi lahko uporabljale blatne kopeli in blatne obloge z blatom iz solin in s tako terapijo povezane masaže. S poslovanjem tega oddelka v zimskih mesecih bo hotel «Palace» podaljšal svojo sezono na celo leto, a nove zdravstvene ustanove hotela ne bodo na razpolago le hotelskim gostom, temveč tudi drugim. Izven dvoma je, da se bo zaradi novega termalnega oddelka dotok tujih gostov v Portorož močno povečal.

Dr. O.

Termalne kopeli odprte

V petek so v Portorožu v hotelu «Palace» ponovno odprli termalne kopeli, ki so bile med drugo svetovno vojno pokvarjene, a so jih zdaj preuredili popolnoma na novo. Pred vojno so se tudi Tržačani kaj radi zdravili v njih. Načrt za nove kopeli je napravil inž. Štrkalj Branko od «Projekta Koper», izvedlo pa ga je podjetje Slovenija-ceste pod vodstvom inž. Gorazda Borceta. Pred otvoritvijo je ravnatelj hotela «Palace» g. Cvirn zbranim razložil pomen portoroških termalnih kopeli za turizem, pa tudi za zdravljenje. Kopeli so zgradili že leta 1910. Zdravniki so ugotovili, da je zdravljenje s toplo morsko vodo, solnico in solinskim blatom, katerega zdravilno moč poznajo že preprosti solinarji s solin pri Luciji, zelo učinkovito. Morska voda prihaja neposredno iz morja ter jo tu grejejo. Poleg tega se bolnik zdravi tudi z inhaliranjem. Vse to se vrši pod nadzorstvom stalnega zdravnika-balneologa. Gostje, ki so prisostvovali otvoritvi, so se lahko pri ogledu naprav prepričali, kako okusno so urejene kopeli pa tudi, kako so opremljene z res sodobnimi napravami. Svečanosti so prisostvovali tudi J. Tramšek, sekretar za trgovino in turizem LRS, dr. M. Potočnik, tajnik Ljudske skupščine LRS in predsednik OLO Koper D. Ferligoj.

Ob tej priložnosti je podpredsednik piranske občine, ki je tiste dni slavila svoj občinski praznik, g. Korošec na tiskovni konferenci razložil razvoj gospodarstva v piranski občini, še posebno pa turizma. V svojem temeljitem poročilu podkrepljenim s podatki, se je zlasti zadržal pri načrtih za izpopolnitev turističnih naprav kakor kopališč, kampingov in hotelov, nato za oskrbo z vodo, zboljšanje prometa in razsvetljave. V tem pogledu je napredek Portoroža že očiten, vendar se občina ne zadovoljuje z dosedanjimi uspehi, temveč hoče še izboljšati in povečati turistične naprave ter tako privabiti čimveč turistov. Seveda ne more vsega tega izvršiti z lastnimi sredstvi.

kultura in življenje

75-letnica R. Golouha

Kdo od starejše predvojne slovenske generacije in pa socialističnih slovensko-italijanskih krogov ne pozna Rudolfa Golouha, ki praznuje 25. oktobra 75-letnico svojega delavnega življenja v korist delovnih ljudi slovenskega naroda sploh? Rodil se je 25. oktobra 1887 v Kopru, a vso mladost do konca prve svetovne vojne preživel v Trstu v trdem in tveganem javnem delu. Začel je kot 17-letni fant kot pristaš človekoljubnih anarhističnih idej velikih dveh Rusov: Kropotkina in Bakunina in pisal predvsem v občasne anarhistične časopise v Trstu in Milanu. Kot njegov svak Ivan Regent, je Rudolf Golouh enako spretno pisal v slovenskem in italijanskem jeziku. Z dvajsetimi leti je začel pisati v razne slovenske in socialistične liste in potem ni bilo nekaj desetletij, zlasti med dvema vojnama, nobenega socialističnega lista, pri katerem ne bi Golouh sodeloval kot ustanovitelj, sotrudnik, urednik ali glavni urednik.

Golouh pa ni bil samo eden izmed vodilnih slovenskih socialističnih časnikarjev, temveč je živahno delal tudi v socialističnih prosvetnih, političnih in zadružnih organizacijah. Pomembno je bilo njegovo politično udejstvovanje ob koncu prve svetovne vojne v okviru tržaškega Odbora za javni blagor in slovenskega narodnega sveta v Trstu ter jugoslovanske mirovne delegacije v Parizu.

V mladih letih je prevajal za razne napredne italijanske časopise dela slovenskih pisateljev zlasti Cankarja in Župančiča, pisal pesmi in se uveljavil z raznimi dramskimi deli, od katerih je doživela največji uspeh drama «Kriza». Zaradi njegovega dela v organizacijah OF so ga Nemci internirali v taborišču Dachau. Zdaj živi v Ljubljani in še neumorno dela ter je pravkar končal prvi del svojih spominov o delovanju socialističnih organizacij najprej v Trstu in na Slovenskem.

Borcu za socialne in narodne pravice slovenskega ljudstva na Primorskem, slovenskemu novinarju s 57 let nenehnega novinarskega dela in javnemu delavcu z globokim človekoljubnim prepričanjem želimo še obilo zdravih in plodnih let!

Smrt slovenskega znanstvenika

V Ljubljani je prejšni teden umrl dr. inž. Milan Vidmar, profesor na ljubljanski univerzi. Rajni se je uveljavil kot znanstvenik zlasti v elektrotehniki in tudi kot šahovski mojster; njegov sloves se je razširil daleč čez meje domovine. Njegova dela na področju elektrotehnike — on je med prvimi uvedel aluminij kot prevodnik električne energije — so znana tudi tržaškim strokovnjakom italijanske narodnosti. Pred vojno je obiskal Ameriko in svoje vtise zbral v posebni knjigi. Pogreba se je poleg predstavnikov oblasti — v imenu zvezne vlade sta mu prisostvovala Boris Kraigher in dr. Marijan Brecelj — udeležilo veliko število znanstvenikov tudi z drugih univerz, kakor zagrebške in beograjske ter predsednik Srbske akademije znanosti.

«Kruh in srce»

V izdaji Državne založbe Slovenije je izšla zanimiva knjiga z naslovom «Kruh in srce». Vsebuje črtice znanega slovenskega izseljenskega pisatelja in časnikarja Janka Roglja, ki objavlja svoje spise tudi v listu «Glas naroda». Kar daje Rogljevi zbirki črtic še poseben pomen, je spremna beseda slovenskega marljivega publicista Jožeta Župančiča iz Litije, ki je s preizkušeno prakso, spretno in z ljubeznijo zbral te črtice ter jih smiselno razporedil v dva dela. Prvi del je povezal v poglavju «Iz Kranja», drugo pa «Iz Amerike». Iz prvega dihata toplota socialne misli in bridkost usode slovenskega človeka; v drugem je pred bralcem razgrnjena usoda izseljenstva. Ovija in prepaja jo nenehna misel na domovino: kruh je v čezooceanskem svetu, srce pa utriplje na tej strani. V tretjem delu knjige nam urednik zbirke z živo, toplo in slikovito besedo in kot temeljit poznavalec zgodovine ameriških izseljencev riše Rogljev življenjepis.

Ob tem razbiramo neizčrpno Rogljevo dejavnost med ameriškimi Slovenci. J. Župančičeva spremna beseda prerašča svoj okvir. V njej dojemamo odblesk razmer, ki je v njih živel naš slovenski izseljenec, odsev njegove usode.

V.

Poslovnost v slovenskem založništvu

Znani javni delavec in predstavnik založniških podjetij v Jugoslaviji je nekoliko polemično reagiral v predavanju na radiu v Ljubljani na nekatere črnoglede kritike glede izdajanja knjig. Poudaril je, da se sicer upošteva čedalje bolj komercialna plat pri izdajanju slovenskih knjig, da pa glede tega niso opustili načrtnosti, da bi Slovenci dobili na raznih področjih kulturnega in znanstvenega udejstvovanja tista dela, ki so nujno potrebna za homogeno rast slovenske kulture na ravni svetovnega povprečja. *V slovenščini* tiskamo letno 600-800 knjig, *v srbohrvaščini* pa celo 4.000. Na področju branja *dnevnikov* je doživela Jugoslavija velik preobrat, toda je še zmerom pod svetovnim povprečjem, ker je pač pred vojno v Jugoslaviji le razmeroma malo ljudi bralo dnevnike. Sama Slovenija je glede tega na ravni svetovnih povprečij. V slovenskem založništvu prevladuje ta poslovnost in komercializacija. V zadnjih dvanaistih letih so tiskali manj knjig kot v prvih povojnih petih letih, toda izbor je smotrnejši. Manj tiskajo za skladišča in več za resnično uporabo in branje

Vtisi slovenske profesorice iz ZSSR

Prof. Marta Furlan, ki poučuje ruščino na šoli za moderne jezike pod okriljem tržaške univerze, je v ponedeljek v Slovenskem klubu poročala o svojih vtisih s potovanja v Moskvo in Leningrad. Poleg nje sta še dva italijanska profesorja prejela štipendijo za enomesečni mednarodni seminar za profesorje ruskega jezika v Moskvi. Zbrano občinstvo je z napetostjo sledilo govornici, ko je živo in plastično opisovala svoje vtise o organizaciji šol in socialnih razmerah v Sovjetski zvezi. Govorila je skoraj dve uri, a poslušalci bi bili radi, da bi še nadaljevala.

JUGOLINIJA

Održava osam linija i to:

SJEVERNA EVROPA
Ekspresna pruga (svakih petnaest dana) iz Jadrana za London i Hull.
Ekspresna pruga (svakih petnaest dana) iz Jadrana za Hamburg Rotterdam i Antwerpen.
Brza pruga (svakih dvadeset dana) iz Jadrana (s ticanjem luka Južne Italije, Sjeverne Afrike i Portugala) za London, Hull, Hamburg, Rotterdam i Antwerpen.
SJEDINJENE DRŽAVE AMERIKE (svakih 10 dana) iz Rijeke do New Yorka Philadelphie i Baltimora.
JUŽNA AMERIKA (svakih 30 dana) iz Jadrana do Buenos Airesa.
LEVANT (svakih 7 dana) iz Jadrana do Lattakije, Beiruta i Alexandrije.
IRAN, IRAQ (svakih 30 dana) iz Jadrana do Khorramshahra.
INDIJA, PAKISTAN, BURMA (svakih 30 dana) iz Jadrana do Ranguna.
DALEKI ISTOK — Ekspresna (svakih 30 dana) iz Jadrana do japanskih luka.
DALEKI ISTOK — brza pruga (svakih 30 dana) iz Jadrana do Kine i Japana.

Na svim prugama plovi 40 brzih i modernih brodova, koji imadu preko 280.000 tona nosivosti, rashladni prostor, tankove za biljna ulja i 520 putničkih mjesta.

IZVOZNICI — UVOZNICI
PREVOZITE ROBU BRODOVIMA «JUGOLINIJE»

Jadrolinija

RIJEKA - Jugoslavija

Nove in udobne ladje «Jadrolinije» (opremljene s pripravami za umetno hlajenje) m/l «Orebić» in m/l «Opatija» odplujejo iz Trsta vsaki torek in pristajajo v vseh najvažnejših mestih jugoslovanske obale ter nadaljujejo za Brindisi, Patras, Itej in Pirej. Potovanje traja 14 dni. Parnik «Lastovo» odpluje iz Trsta vsakih 14 dni in pristaja v že navedenih lukah ter v Heraklionu na Kreti. Cene prevoza so konkurenčne usluge na krovu prvovrstne. Za informacije se obrnite na agencijo V. Bortoluzzi, Piazza Duca degli Abruzzi, 1 Trst ali direktno na Jadrolinijo-Rijeka

Intereuropa Koper

MEDNARODNA SPEDICIJA IN TRANSPORT
GLAVNA DIREKCIJA · TELEF. 141, 184 · TELEX: 03-517

Mednarodna špedicija in transport z lastnimi kamioni — Pomorska agencija — Špediterska služba na mednarodnih razstavah in sejmih v tuzemstvu s specialno organizacijo — Transportno zavarovanje blaga — Carinjenje blaga — Redni zbirni promet iz evropskih centrov — Kvantitativni prevzem vagonskih in kosovnih pošiljk — Strokovno embaliranje — Dodajanje ledu in vskladiščenje blaga v lastnih skladiščih — Avtoremont in servisna popravila motornih vozil v avtomehanični delavnici v Sežani.

FILIALE:

Beograd, Zagreb, Ljubljana, Rijeka, Maribor, Sarajevo, Sežana, Subotica, Novi Sad, Zrenjanin, Jesenice, Nova Gorica, Kozina, Podgorje, Prevalje, velesejemska poslovalnica v Zagrebu, Ploče Bar.

PREDSTAVNIŠTVO v Trstu, via Milano, 7 tel. 37-823

URARNA IN ZLATARNA
MIKOLJ KAREL
TRST
Campo S. Giacomo 3, tel. 95-881
Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okrasov za vse prilike

VISTA
TRST — Ul Carducci 15, telefon 29-656
Bogata izbira naočnikov, dalj nogledov šestil, računal in potrebščin za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
A. POŽAR
TRST · UL. MORERI ST. 7
Tel. 28-373
Prevzemamo vsakovrstne prevoze za tu in inozemstvo. — Postrežba hitra. — Cene ugodne.

Hotel POŠTA
Trg Oberdan 1 (v centru mesta) Tel. 24-157 — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Cene od 750 lir dalje.

- *Luksuzne tiskovine*
- *Pisarniške potrebščine*
- *Gumijasti žigi*

Prodajamo in popravljamo nalivna peresa

TISKARNA • PAPIRNICA
U. BERNARDI
TRST — TRIESTE
Ulica Mazzini št. 44
Telefon 93-667

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

VZDRŽUJE Z MODERNIMI TOVORNO-POTNIŠKIMI LADJAMI
REDNO PROGO JADRAN — JUŽNA AMERIKA — VIA ZAHODNA AFRIKA
(Rijeka - Split - Neapelj - Genova - Marseille - Casablanca - Dakar - Conakry - Tacoradi - Tema, Rio de Janeiro - Santos - Montevideo - Buenos Aires) kakor tudi REDNO LINIJO OKOLI SVETA (iz Jadrana v Indijo, Indonezijo, Japonsko ZDA - Zahodna afriška obala, sredozemske luke)
IN NUDI
ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja «SPLOŠNA PLOVBA», PIRAN, Župančičeva ulica 24, telegrami: Plovba Piran, telex: 035-22, 035-23, telefoni 72-170 do 72-177 in na naše
AGENTE PO VSEM SVETU

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Na italijanskem trgu z žitaricami je položaj ugoden za mehko in trdo pšenico, za otrobe, oves in ječmen. Kupčije s sadjem in zelenjavo se niso nič spremenile od prejšnjega tedna in so še vedno slabe. Trg z živino je živahen, klavna živina gre zelo dobro od rok, bolj umirjena pa je prodaja živine za rejo, prašičev in perutnine. Povpraševanje po maslu se je zmanjšalo in že tako malenkostne količine razpoložljivega blaga, gredo težko od rok; cene so nekoliko padle. Trg s konserviranimi živili je v zadnjem času zelo živahen; zanimanje bodisi na domačem trgu kot pri izvoznikih, je precejšnje. Sadje, ki se je kot sveže težko prodajalo, je sedaj zelo iskano v sokovih. Trgatev gre h koncu; po zadnjem dežju je grozdje za vino precej pridobilo na sladkorju in alkoholu, kar bo znatno pripomoglo k temu, da bo letošnje vino po kakovosti odlično.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Cene veljajo za kg, vštevši embalažo. Kostanj 60 do 100, fige 40-65, jabolka različnih vrst 30-40, delicious extra 30-45, hruške extra 100-115, I. 70-95, kaiser extra 110-120, William extra 70-80, I. 40-60, hruške različnih vrst 30-40, grozdje 40-45, grozdje «Italija» extra 110-125, I. 60-95, grozdje moškat 40-70, limone I. 80-120; suh česen (netto) 450-500, pesa 40-55, rdeča pesa 40-55, korenje krajevnega pridelka 30-45, od drugod 40-45, čebula od drugod 30 do 35, zelje 40-70, dišeča zelišča (netto) 200-250, svež fižol 70-115, koromač 80-95, fižol boby 60 do 120, sveže gobe (netto) 1400 do 1500, endivija 50-80, navadna soleta 70-120, krompir Bintje uvožen 58-60, okrogel krompir Berlino 47-48, zelena paprika 30 do 50, rumena paprika 50-130, paradižniki 30-60, špinača 100 do 130, zelena 50-65, peteršilj 100-120, bučice 50-60 lir za kg.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi domači piščanci extra 820-850, prve izbire 750 do 800, navadni piščanci 300-330, zaklani domači piščanci izbrani 1000-1100, I. izbire 800-900, piščanci iz umetnih vališč I. 380 do 450, II. 320-350, uvoženi zmrznjeni piščanci iz Madžarske 400 do 450, danski piščanci 500 do 550, žive domače kokoši 650 do 700, zaklane domače kokoši 900 do 1000, sveže uvožene kokoši zaklane v Italiji 500-550, uvožene zmrznjene kokoši 450-500, žive pegatke 950-1000, zaklani golobi I. 1100-1200, žive pure 690 do 700, zaklane 900-1000, uvožene zmrznjene pure 400-480, živi purani 600-700, zaklani 700-850, uvoženi zmrznjeni purani 400 do 480, žive gosi 500-530, zaklane 550-560, zaklane race 450 do 500, živi zajci 480-500, zaklani s kožo 600-650, brez kože 650 do 750, uvoženi zmrznjeni zajci 550 do 570; sveža domača jajca I. 30-32, navadna domača jajca 26-28, uvožena ožigosana jajca I. 21-23, II. 17-19 lir za jajce.

ŽIVINA ZA REJO IN KLAVNA ŽIVINA

BERGAMO. Živina za rejo: krave mlekarice 180-210.000 lir glava, krave prvesnice rjavogorske pasme 140-170.000, teleta 6 mesecev do 1 leta stara 55 do 75.000, teleta 12 do 18 mesecev stara 75-105.000, hrvatske kobile 75-85.000, konji 1 do 5 let stari 130-150.000, osli 50-60.000 lir glava; suhi prašiči 70-80 kg težki 450-470 lir za kg žive teže, 90 do 100 kg težki 430-440, 40 do 50 kg 490-510, neodstavljeni prašiči 20 do 25 kg težki 610-650, svinje 380-400. Klavna živina: voli I. 320-350 lir za kg žive teže, II. 280-300, krave I. 230-250, II. 160-180, junci I. 320-350, II. 280-300, biki I. 330-360, II. 290 do 310, teleta I. 630-650, II. 570 do 600; konji 230-260, žrebeta čez 1 leto stara 290-320, neodstavljena žrebeta 3 do 4 mesece stara 390-410, osli 120-130 lir za kg.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Maslo iz posnetega mleka 660-910 lir za kg, maslo iz smetane 840-870, maslo iz sladke smetane 810-830; sir sbrinz svež 480-490, uležan 540 do 570, provolone svež 500-540, uležan 500-610, grana svež 450 do 500, grana proizv. 1961-62 640 do 690, proizv. 1961 700-730, emmenthal svež 530-560, uležan 570-600, italico svež 440-460, taleggio svež 400-420 lir za kg.

VINO

MILAN. Rdeče piemontsko vino 10-11 stop. 740-780, lir stop/stot, 11-12 stop. 780-800, barbera superior 13-14 stop. 830-880, Oltrepò pavese 10-11 stop. 740 do 780, mantovansko rdeče 10-11 stop. 700-720, Valpolicella Bardolino 10,5-11,5 stop. 780-800, Soave belo 11 stop. 810-830, Raboso 11-12 stop. 790-830, Merlot 11-12 stop. 820-840, Reggiano 10-11 stop. 710-720, rdeča filtrirana vina 11-12 stop. 850-900, modensko vino 10-11 stop. 710-720, belo vino iz Romagne 10-11 stop. 690-710, rdeče 10-11 stop. 680 do 700, bel mošt 10-11 stop. 570 do 580, klasični toskanski Chianti 12-13 stop. 400-440 lir toskanska steklenica, navadna toskanska vina 10,5-11,5 stop. 745-765, Aretino belo 10,5-11,5 stop. 755-775, belo vino iz Mark 10,5-11,5 stop. 705-725, rdeče 10,5-11,5 stop. 675 do 695, Barlettano extra 14-15 stop. 675-695, navadno 13-14 stop. 655-665, Sansevero belo 11,5 do 12,5 stop. 710-720, rdeča filtrirana vina iz Brindisija 10.600 do 10.800 lir stot, iz Barlette 10.100-10.300, belo vino iz Sardinije 12,5-13,5 stop. 675-685, rdeče 13,5-14,5 stop. 635-655 lir za stop/stot.

OLJE

MILAN. Cene veljajo za stot, f.co železniški voz v Milanu, trošarina in prometni davek nevračunana. Oljčna semena: laneno seme 11.300-11.500, koruza 4700-4800, riž 4000-4100. Olje iz surovih semen: iz zemeljskih lešnikov 30.600-30.900, iz sončnic 30-30.200, iz koruze 25.800-26.000, iz tropin 25.900-26.100, navadno olje iz kokosa 17.900-18.400, laneno olje za industrijsko porabo 23.700-24.000, ricinusovo olje 31-32.000, iz soje 26.900-27.200. Semensko jedilno olje: iz zemeljskih lešnikov 34-34.200, iz sončnic 33.700-33.900, rafinirano olje iz soje 32-300-32.500, semensko jedilno olje I. 32.500-32.700. Oljčno olje: «lampante» 54.700 do 55.200, retificirano 58.200-58.700 lir za stot.

ŽITARICE

MILAN. Cene veljajo za stot, f.co Milan, takojšnja izročitev in plačilo, embalaža, prometni davek in trošarina nevračunani. Fina domača mehka pšenica 6900-7150, dobra merkantile 6600-6700, merkantile 6400-6450, trda domača pšenica dobra merkantile 8750-9100, Manitoba 8700-8800; pšenična moka tipa «00» 9500-11.000, krušna moka tipa «0» 8900-9200, tipa «1» 8500 do 8600, fina domača koruza 5750-5850, navadna domača koruza 4100-4200, uvožena koruza 4150-4200, presejana koruzna moka 6800-7000, uvožena rž 6800 do 6900, uvožen ječmen 4350 do 5000, domač oves 4800-5400, uvožen oves 4800-5100, uvoženo proso 4200-4300. Neoluščen riž Arborio 7500-7900, Vercelli 7500 do 7700, R. B. 7300-7800, Rizzotto 7300-7600, P. Rossi 6900-7100, Maratelli 7000-7200, Stirpe 136 6600 do 6800, Ardizzone 6600-6800, Balillone 6600-6800; Oluščen riž Arborio 13.600-13.900, Vialone 13-14.000, Carnaroli 17-17.500, Vercelli 13-13.500, R. B. 12.100-12.500, Rizzotto 12.500-12.700, P. Rossi 12-12.300, Maratelli 12.200-12.400, Stirpe 136 10.400-10.600, Ardizzone 10.600-10.800, Balillone 10.500 do 10.600 lir za stot.

KRMA

MILAN. Celi ali zrezani rožiči 4600-4900, seno majskega reza 4200-4400, II. reza 4200-4400, detelja 4100-4300, slama 1200 do 1300; krmne pogače iz tropin 4300-4500, koruzne krmne pogače 4600-4800; krmna moka iz zemeljskih lešnikov 6000-6100, kokosova moka 5400-5500, iz sončnic 5600-5700, iz surove soje 5900 do 5950, iz prepečene soje 6300 do 6400, iz koruze 4500-4600 lir za stot.

PAPIR IN LEPENKA

FLORENCA. Bel tiskarski papir 165-175 lir za kg, navaden tiskarski papir 155-190, bel pisarniški papir srednje vrste 160 do 195, barvan pisarniški papir srednje vrste 190-220, bel tiskarski in pisarniški papir srednje vrste 170-240, bel pisarniški papir finejši 200-240, navaden papir za embalažo 120-160, finejši 160-220, siva lepenka 60-95, zelo trda lepenka 130-140, fin bel kartončin 240-310 lir za kg.

ČAJ

MILAN. Cene veljajo od uvoznika do grosista. Cejlon Orange Pekoe 1600-1750, Broken Orange Pekoe 1400-1800, Formoza Orange Pekoe 1300-1480, Formoza Broken Orange Pekoe 1230-1400, Indija Orange Pekoe 1600-1900, China Pekoe 1200-1300, Java Orange Pekoe 1500-1675.

KAVA

MILAN. IBC 940-1070 lir za kg, Santos superiore 1270-1290, Santos Fancy 1320-1330, Pernambuco 1220-1240, Kolumbija 1350 do 1370 ,Ekvador extra superiore 1210-1220, Venezuela 1430-1450, Perù naravna 1230-1260, Salvador 1400-1410, Gvatemala oprana 1390-1410, Kostarika 1390 do 1410, Honduras naravna 1210 do 1230, Haiti naravna XXX 1260 do 1280, S. Domingo Ocoa 1340 do 1350, Portoriko 1430-1450, Kamerun 1040-1060, Kongo naravna 3 B 1020-1040, Slonokoščena obala 1060-1080, Gimma 1250 do 1260, Harrar 1280-1300, Kenija 1460-1480, Java 1200-1240, Malezija AP/1 1010-1030, Hodeidah 1370-1390, Sanani 1360-1380 lir za kg.

VALUTE V MILANU

	8.10.62	16.10.62
Amer dolar	619,80	619,80
Kanad. dolar	573.00	573,00
Nemška marka	154,95	154,85
Francoski fr.	125.05	126,20
Švicarski fr.	143.35	143,55
Avstrijski šil.	24.00	24,00
Funt št. pap.	1735,50	1738,00
Funt št. zlat	6100.00	6125,00
Napoleon	5600.00	5650,00
Zlato (gram)	707.00	708,00
Dinar (100)	60.00	64,00

BANKOVCI V CURIHU

16. oktobra 1962

ZDA (1 dol.)	4.30
Anglija (1 funt št.)	12,20
Francija (100 n. fr.)	88.00
Italija (100 lir)	0,693
Avstrija (100 šil.)	16.60
ČSSR (100 kr.)	13,00
Nemčija (100 DM)	107,00
Belgija (100 b. fr.)	8 60
Švedska (100 kron)	83.00
Nizozemska (100 gold.)	119.00
Španija (100 pezet)	7 05
Argentina (100 pezov)	2,50
Egipt (1 eg. funt)	6,50
Jugoslavija (100 din.)	0 46
Avstralija (1 av. funt)	9,50

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	26.9.62	8.10.62	16.10.62
Pšenica (stot. dol. za bušel)	205 3/4	203 1/2	205 3/4
Koruza (stot. dol. za bušel)	107 3/8	106 1/4	105 5/8
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	31.—	31.—	31.—
Cin (stot. dol. za funt)	108.87	108,75	108,50
Svinec (stot. dol. za funt)	9.30	9,50	9,30
Cink (stot. dol. za funt)	11.50	11,50	11,50
Aluminij (stot. dol. za funt)	24.—	24.—	24.—
Nikelj (stot. dol. za funt)	79.—	79.—	79.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	34.95	34,90	34,90
Živo srebro (dol. za steklenico)	192.—	192.—	192.—
Kava «Santos 4» (stot. dol. za funt)	33.50	33,50	33,50
LONDON			
Baker (funt šter. za d. tono)	234 1/4	234 1/4	234 1/4
Cin (funt šter. za d. tono	850 1/2	852.—	851.—
Cink (funt šter. za d. tono)	64 1/8	63 7/8	66 3/4
Svinec (funt šter. za d. tono)	52 3/4	52 1/2	52 1/4
SANTOS			
Kava «Santos D» (kruzejrov za 10 kg)	1188.—	1208	1208

Na mednarodnem trgu s surovinami se cena srebra še vedno dviga. Cena cina je padla na neobičajno nizko raven, medtem ko sta svinec in cink ohranila čvrsto kvotacijo. Cena kavčuka popušča. Volna se dobro prodaja, medtem ko popušča zanimanje za bombaž.

ŽITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 12. oktobra nazadovala od 203 3/4 na 203 3/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Cena koruze je tudi popustila, in sicer od 106 3/4 na 105 1/2 stotinke dolarja za bušel pod istimi pogoji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Na newyorški borzi je cena sladkorja popustila od 3,20 na 3,18 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Na trgu s sladkorjem vlada negotovost. *Pričakujejo, da bo pridelek sladkorne pese v Evropi precejšen,* hkrati pa opazovalci opozarjajo na posledice kubanske blokade. V Ameriki se pristaniški delavci menda pripravljajo na veliko stavko. Kava v pogodbi «B» je popustila od 32,88 na 32,70 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Tudi cena kakava je nazadovala, in sicer od 19,62 na 19,20 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru.

VLAKNA

V New Yorku je bombaž ohranil prejšnjo kvotacijo 34,90 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Volna vrste Suint je nazadovala od 128 na 127,5 stotinke dolarja pod istimi pogoji. V Londonu je vrsta 64's B napredovala od 100 1/2 na 101 1/2 penija za funt. V Roubaixu je cena napredovala od 13,25 na 13,30 franka za kilogram. Juta je v Londonu ohranila kvotacijo 107 funtov šterlingov za tono.

KAVČUK

Na londonski borzi je vrsta RSS napredovala od 22 5/8 do 22 3/4 na 22 13/16—23 penijev za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku je cena tudi napredovala, in sicer od 27,80 na 28,10 stotinke dolarja za funt. Na Malaji so zadovoljni z nakupi s strani vzhodnoevropskih držav. V Združenih ameriških državah pa je konkurenca umetnega kavčuka čedalje močnejša.

KOVINE

Na londonski borzi so v tednu do 12. oktobra zabeležili naslednje cene: baker 234 1/4 funta šterlinga za tono (1016 kg); cin 850 (prejšnji 851 1/2), svinec 52 5/8, cink 65 1/2 (prejšnji teden 64 1/2). V New Yorku pa so bile kotacije naslednje: baker 28,20 stotinke dolarja za cin 850 (prejšnja 851 1/2), svinec New York 9,50, cink St. Louis 11 1/2, aluminij v ingotih 26; antimon Laredo od 28 do 28,50 dolarja za tono; lito železo 66,44 in Buffalo 66 dolarjev, živo srebro v jeklenkah po 76 funtov 192—195 dolarjev jeklenka (cena neizpremenjena).

Razvoj italijanske železarske industrije

V času od januarja do septembra tega leta so italijanske železarne proizvedle 7,020.000 ton jekla, to je 3,4 odst. več kakor v ustreznem razdobju lanskega leta, ko je proizvodnja dosegla 6,785.000 ton. V začetku leta je kazalo, da se bo letošnja proizvodnja dvignila nad lansko vsaj za 7 odst., poznejši podatki pa so pokazali, da se je konjunktura nekoliko pokvarila, deloma tudi zaradi stavk delavcev. Proizvodnja surovega železa je letos dosegla do konca septembra 2,617.000 ton, to je 15,4 odst. več kakor lani v istem času (2,268.000 ton); v prvih devetih mesecih je Italija uvozila manj železa iz tujine (letos 217.000, lani 492.000 ton), toda mnogo več pločevine (letos 1,393.000, lani 970.000 ton).

VEČ NERJAVEČEGA JEKLA

V Milanu obstaja industrijska skupina INOX, ki proučuje možnosti nadaljnjega povečanja proizvodnje nerjavečega jekla. V zadnjih desetih letih se je ta proizvodnja povečala desetkrat; lani je izdelava nerjavečih končnih izdelkov dosegla 42.000 ton, celotna potrošnja pa je znašala v Italiji 75.000 ton. To ustreza 1,5 kilograma na glavo (v Zahodni Nemčiji 4,9, a v Franciji 4,6 kg).

ITALIJANSKE JEKLARNE FALCK IN SIDMAR

Iz Bruslja poročajo, da so bile jeklarne Acciaierie e Ferriere Lombarde Falck pooblaščene, da s 5-6 odsto sodelujejo pri kombinatu v Zelsate v severni Belgiji, ki ga bo postavila skupina SIDMAR. Pooblastilo za to je dala Jeklarska in železarska skupnost. SIDMAR je sindikat evropskih premogovnih in jeklarskih družb (Arbed-Luksemburg, Cocquerill-Ougree-Belgija in Schneider-Creusot v Franciji). Jeklarne Falck sodijo med najmočnejše uvoznike Jeklarske skupnosti. V bodoče bodo lahko nabavljale jeklo pri novem podjetju SIDMAR, kjer bodo nabavljale jeklo tudi neapeljskim ladjedelnicam Cantieri Italiani; delnice teh so povečini v rokah skupine Falck.

DODATNI UVOZ SUROVEGA ŽELEZA IZ JUGOSLAVIJE

Italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino je izdalo dovoljenje za «dodatni» uvoz surovega železa iz Jugoslavije za 50 milijonov lir. Blago bodo italijanska podjetja uvozila čez Trst in sicer «čez carinarnico»; po tej poti prihaja že zdaj mnogo železa, zlasti iz Siska v Italiji.

Cene tujega premoga v Italiji

Medministrski odbor za cene je sestavil nov cenik za premog, ki ga Italija uvaža iz tujine. Nove cene so že v veljavi, in sicer se nanašajo na metrično tono blaga, dostavljenega pod pogoji cif v pristanišča na Severnem Tirenskem morju: *ameriški* antracit 40-60 mm 11.990; 20-40 mm 11.380; 10-20 mm 10.430 lir za tono; premog za koks 9.030-8.110, droben 7.830; petrolejski koks 13.500; *poljski premog* 30 mm 8.310, 16-31 mm 6.530, 8-16 mm 6.410, droben 5.770 lir; *češkoslovaški* premog 10-30 mm 6.470 (po morju) in 6.160 (po kopnem); *ruski premog* (cif Tirensko ali Jadransko morje), antracit 25 mm 13.990, drobnejši 11.470, čisto droben 7.660, premog za plinarne 7.030 lir; *južnoafriški premog,* antracit 30-60 mm 11.410 lir za tono cif Tirensko morje.

Poravnajte naročnino!

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Vino pri nas in po svetu

O razširjenosti vinske trte imamo večkrat napačne pojme; mnogi menijo, da uspeva vinska trta le v Evropi. Drugi zopet pravijo, da imata samo Italija in Francija dobra vina. Kako je v resnici?

Francija in Italija sta najpomembnejši proizvajalki vina, ker posedujeta največjo vinogradniško površino in imata največji vinski pridelek, prva okrog 1,5 milijona hektarov vinogradov s pridelkom 60 milijonov hl, druga okrog 1 milijon 700 tisoč hektarov s pridelkom 50 mil. hektolitrov vina. Njima sledi Španija, ki ima nekaj manj vinogradniške površine kot Italija (okrog 1 mil. 620 tisoč ha), a znatno manjši pridelek (okrog 21 mil. hl). Tudi druge srednjeevropske države se bolj ali manj ukvarjajo z vinogradništvom. Jugoslavija je na petem mestu in se njena vinogradniška površina suka okrog 300.000 ha, a pridelek prekaša 7 mil. hl. Skupni pridelek vina *na evropski celini* znaša okrog 168 milijonov hl.

Za Evropo je druga največja proizvajalka vina *Amerika* (Severna in Južna). Združene države pridelajo na svojih 350.000 ha 4 milijone hl, Argentina na 157.000 ha pa 7 mil. hl vina. Vse ostale vinarske dežele (Čile, Brazilija, Uragvaj, Peru in Mehika) pridelajo na skupno 160 tisoč ha nekaj nad 5 milijonov hl vina. Tudi Kanada in Bolivija pridelata nekaj grozdja, a prva pod steklom (okrog 100.000 ha), ki ga potroši v svežem stanju, Bolivija pa ima razmeroma skromno površino vinogradov v višini do 2500 m nadmorske višine. Skupni pridelek celine znaša okrog 16 milijonov hl.

Na azijski celini — domovini trte — prednjači v vinogradništvu Turčija, ki prideluje na površini nekaj nad pol milijona ha vinogradov okrog 180.000 hl vina in 7 milijonov stotov grozdja za rozine (največji izvoznik rozin). Sirija (proizvaja grozdje in rozine), Ciper, Libanon, Iran (Perzija), Izrael, Jordanija, Japonska in Malta pridelajo (na okrog 200.000 ha) okrog 350.000 hl vina.

V Afriki je kot vinarska dežela na prvem mestu Alžirija s svojimi 365.000 ha vinogradov in nad 18 milijonov hl vina. Južnoafriška unija, Tunizija, Maroko imajo 115.000 ha trt in 2 milijona 800.000 hl vina.

Tudi *Avstralija* ima pogoje za to kulturo. Z racionalno urejenim vinogradništvom zna avstralska zveza (Angleži) pridelati na 50.000 ha malone 700.000 hl vina, okrog 120.000 stotov presnega grozdja in 300.000 stotov rozin.

Od skupne količine vina okrog 200 milijonov hl odpade na Evropo okrog 168 milijonov hl in če prištejemo še nad 1/4 milijona ha vinogradov na tej celini, ki pripadajo Rusiji, se ta količina še poveča. Vse ostale celine imajo 40 milijonov hl vina (razen presnega grozdja in rozin).

Rekli smo, da je Jugoslavija kot vinarska dežela na petem mestu. Za to ima vse pogoje, ker spada k južni polovici Evrope, to je v podnebje, kjer uspeva trta. Slovenija ima posebno posrečeno lego; julijska toplota zajame vse vinorodne predele (Štajersko, Dolenjsko, Vipavo, Brda). Poletni in jesenski minimum padavin v juliju in septembru pa ugodno vpliva na razvoj trte. Zato dosežejo vina *pravilno razmerje med sladkorjem in kislino* in imajo še druge pogoje za dobro kakovost. Na mednarodni razstavi vin v Ljubljani so jugoslovanska (predvsem slovenska) vina zavzela po kakovosti prvo mesto in odnesla največ odlikovanj v svetovnem merilu.

Vinogradniška površina se povsod in tudi v deželah z bolj razvitim vinarstvom širi, a največ novih trtnih nasadov napravljajo v *Rusiji,* kjer je tej kulturi odmerjena razmeroma majhna površina (nekaj nad 1 milijon ha). To površino nameravajo v nekaj letih skoro podvojiti. Rusi nameravajo kmalu doseči tretje mesto v proizvodnji vin.

Ne raste le potrošnja vin, ampak tudi *naminega grozdja,* rozin in sadnih sokov; slednje proizvajajo zlasti Francija in ZDA, a to znaša komaj 1 odstotek vinskega pridelka. Poraba namiznega grozdja se širi tudi v Italiji.

Vzporedno z boljšanjem gospodarskih in socialnih razmer bo rastla tudi potrošnja grozdja oziroma vina. Zato države pospešujejo vinogradništvo.

Na našem ozemlju se vinogradniška površina in vinski pridelek krčita, čeprav imamo tudi mi za to stroko odlične pogoje in pridelamo vina odlične kakovosti. Tudi je dosedanja praksa pokazala, *da se ni bati konkurence* in je možno vnovčenje pridelka po primerni ceni. Je pa res, da sedanja (stara) ureditev vinogradov ne ustreza naprednim zahtevam in je oskrbovanje drago, oziroma hektarski donos premajhen, naprava novih nasadov pa draga. Nedvomno pa je glavni vzrok padanju našega vinarstva *v podcenjevanju kmetijstva* na splošno in zaposlitev v drugih dejavnostih.

j. f.

Kmetje še čakajo

Naši kmetje še vedno čakajo, kaj bo država sklenila glede pomoči kmetijstvu, ki ga je tako močno prizadela letošnja dolgotrajna suša. Tržaška hranilnica in trgovinska zbornica sta že podelili nekaj denarnih sredstev za delno kritje velike škode, zdaj kmetje pričakujejo, da bo vladni generalni komisar sprejel podoben ukrep ter bo država podelila poleg denarnega prispevka tudi vrsto davčnih olajšav prizadetim kmetom. Vse te ukrepe pa je treba sprejeti takoj, sicer bodo živinorejci prisiljeni razprodati svojo živino mesarjem. Zima se že bliža in položaj je vedno bolj resen.

Zdravo grozdje - manj mošta

V prejšnjih poročilih smo že omenili, da je letos grozdje povsod bolj zdravo kakor prejšnja leta in da bo vino dobro; toda vsi vinogradniki, toliko bolj pa tisti, ki imajo vinograde v kraških legah, se strinjajo v tem, da je grozdje dalo manj mošta, kakor so pričakovali. Vsega ni mogel popraviti niti dež, ki je prišel precej prepozno. Jagode so sicer debele, toda preveč mesnate so, da bi lahko dale dovolj mošta.

Na Srednjem Vipavskem, kakor na primer na Gradišču, so odkupovali od kmetov grozdje za mošt po 4 dinarje za stopinjo sladkorja; povprečno ima letošnje grozdje mnogo sladkorja, in sicer okoli 18-22 stopinj.

PRIDELEK VINA V ITALIJI

Zadnje cenitve vinskega pridelka govorijo o pridelku blizu 60 milijonov hektolitrov. Kakor smo svoj čas poročali, so bile prejšnje cenitve mnogo manj ugodne, in sicer zaradi škode, ki jo je vinski trti prizadejala poletna suša. K sreči pa je dež uspel pravočasno rešiti še dober del pridelka. Letošnji pridelek vina bo za okoli 20 odsto večji od lanskega.

Svetovni pridelek lešnikov

V Albi je bil te dni študijski sestanek posvečen lešniku. Strokovnjaki priporočajo, naj ljudje uživajo več lešnikov, ker je ta sadež zelo zdrav. Zlasti prehranjevalna industrija naj bi ga v večji meri posredovala potrošnikom. Svetovni pridelek lešnikov znaša okoli 1.5 milijona stotov.

„GOSPODARSTVO"

izhaja trikrat mesečno. - UREDNIŠTVO in UPRAVA: Trst, Ul. Geppa 9, tel. 38-933. - CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 20.— NAROČNINA: letna 850 lir, polletna 450 lir. Pošt. tek. račun «Gospodarstvo» št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 700 din, polletna 350 din. Naroča se pri ADIT, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3/I, tek. rač. št. 600-14-3-375. Za ostalo inozemstvo 3 dolarje letno. - CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 50 lir. - Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce. - Založnik: Založba «Gospodarstva». - Tiskarna Založništva tržaškega tiska (ZTT), Trst.

TRANS-TRIESTE
Società a r. l.
TRIESTE - TRST, V. Donota 3 — Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAŽA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije.
IZVAŽA: vse proizvode FIATove avtomobilske industrije in rezervne dele. Vse vrste gum tovarne CEAT in vse proizvode najvažnejših italijanskih industrij.

TVRDKA
SILA JOŽEF
UVOZ IZVOZ
TRST - Riva Grumula 6-1 - Tel. 37-004, 55-689

brandolin
○ lestenci, svetilke
○ opreme za kopalnice
○ razne vrste ploščic
○ vodne pipe vseh vrsi
TRST
VIA S. MAURIZIO, 2

Transadria
S. P. A.
IMPORT - EXPORT
TRST — Ul. Cicerone 8-II — Tel. 30-214
Skladišče: Scalo Legnami
Vse vrste lesa - eksote - furnirje
poliestere-dekorativne plastične profile - laminate
stroje in druge artikle za lesno industrije

HOTEL «ADRIA» - ANKARAN
Nudi cenjenim gostom okusne jedi, priznana vina in mnogo zabave. — Hotel je odprt vse leto in se vljudno priporoča.

MOBILI MADALOSSO
TRST-TRIESTE, ul. XXX Ottobre vogal ul. Torrebianca, tel. 35.740
blazine permaflex
Pohištva dnevne sobe - oprema za urade - vozički - posteljice
Razstave: Ul. Valdirivo, 29 Ul. F. Filzi, 7

adriaimpex S.p.A.
TRST, Via della Geppa, 9
Tel.: 38-770, 29-135
IMPORT - EXPORT industrijskih proizvodov
Tvrdka je pooblaščena za prodajo nadomestnih delov FIAT, OM, RIV v Jugoslavijo

IMPEXPORT
UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA
TRST, Ul. Cicerone 8
Telef. 38-136 - 37-725
Oddelek za kolonialno blago
Ul. del Bosco 20 - Tel. 50010
Telegr.: Impexport - Trieste
UVAŽA:
VSAKOVRSTEN LES - CEMENT IN GRADBENI MATERIAL - MESO IN ŽIVINO
IZVAŽA:
TEHNIČNI MATERIAL - RAZNE STROJE
TEKSTIL - KOLONIALNO BLAGO
Specializirano podjetje za vsakovrstne kompenzacije
Posreduje po tržaškem in goriškem sporazumu

FIMAR (Ex Magazzini del Corso)
TRST, Corso Italia, 1 (vogal P. della Borsa) - Tel. 29-043
Bogata izbira svilenih, makò in naylon dežnih plaščev, oblek in jopičev za moške, ženske in otroke
Obiščite nas s polnim zaupanjem!
BLAGO ZAJAMČENE KAKOVOSTI PO NAJNIŽJIH CENAH

intermercator
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA TRANZITNE POSLE
SEDEZ
TRST, Via Cicerone 8-10
Tel. 38-074, 38-614
Telegr. INTERMERCATOR, TRST
Poštni predal: 141
PODRUŽNICE
Gorica: Via Cravos 2, tel. 25-65
Milan: Via degli Zuccaro 7, tel. 423160
Rim: Via L. di Montreale 16, tel. 504924
New York: 1457 Broadway, 36 N. Y., tel. BRyant 900034
IZVOZ - UVOZ
raznovrstnega blaga tudi po tržaškem in goriškem sporazumu
ZASTOPSTVA
raznih metalurških industrij